

Prosessikuvaus ulkoisen laskenta- toimen osavuosisikatsausprosessista: LähiTapiola Palvelut Oy

Lotta Torniainen

2019 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

**Prosessikuvaus ulkoisen laskentatoimen osa-
vuosikatsausprosessista: LähiTapiola Palve-
lut Oy**

Lotta Torniainen
Liiketalous
Opinnäytetyö
Syyskuu, 2019

Lotta Torniainen

Prosessikuvaus ulkoisen laskentatoimen osavuosikatsausprosessista: LähiTapiola Palvelut Oy

Vuosi 2019

Sivumäärä 60

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, mitä eri työvaiheita vahinkovakuutusyhtiön osavuosikatsauksen laatiminen sisältää ulkoisen laskentatoimen toimintojen osalta sekä miten työvaiheet toteutetaan. Opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä LähiTapiola Palvelut Oy:n kanssa. Työn tavoitteena oli muodostaa prosessikuvaus toimeksiantajayrityksen ulkoisen laskentatoimen osavuosikatsauksen laatimisen prosessista. Toimeksiantajayrityksessä prosessikuvausta tullaan hyödyntämään jatkuvaan toimintojen ja toimintatapojen kehittämiseen sekä yleiseen prosessien dokumentointiin. Lisäksi prosessikuvausta käytetään apuna perehdytyksessä ja muutostilanteiden hallinnassa.

Työ toteutettiin toiminnallisena opinnäytetyönä. Opinnäytetyössä yhdistyvät teoria, tutkimus, toiminnallisuus ja raportointi. Toiminnallisen tuotoksen muodostaminen rakentui prosessikuvausten suunnittelusta ja toteutuksesta. Opinnäytetyöraportti koostuu teoriaosuudesta ja kehityshankkeen raportoinnista. Toiminnallisen osuuden tutkimusmenetelmä mukailee tapaus-tutkimuksen piirteitä.

Opinnäytetyön toiminnallisen osuuden tiedonkeruu tapahtui toimeksiantajayrityksessä suoritettavien teemahaastattelujen avulla, joiden tarkoituksena oli käydä läpi osavuosikatsauksen laadinnan prosessien työvaiheita ulkoisen laskennan työntekijöiden kanssa. Lisäksi, toiminnallisen tuotoksen muodostamisen tietoperustana käytettiin opinnäytetyön tekijän työsuhteen aikana toimeksiantajayrityksessä kertynyttä tietoutta sekä yrityksen sisäisiä materiaaleja.

Työn teoriaosuudella tuetaan opinnäytetyön toiminnallista tuotosta. Käsiteltävien aihepiirien ja käsitteiden avulla pyritään luomaan selkeä kokonaiskuva prosessikuvausten laatimisen perusteista, osavuosikatsauksesta käsitteenä sekä ulkoisen laskentatoimen tarkoituksesta ja työtehtävistä, jotka esiintyvät prosessikuvauksessa.

Opinnäytetyön tuloksena syntyi prosessikuvaus, joka sisältää toimeksiantajayrityksen ulkoisen laskentatoimen osavuosikatsausprosessin laatimisen toiminnot sekä niiden aliprosessit. Opinnäytetyön toiminnallinen tuotos vastaa toimeksiantoa ja sen avulla pystytään toteuttamaan toimeksiannolle asetetut tavoitteet.

Asiasanat: prosessikuvaus, osavuosikatsaus, ulkoinen laskentatoimi

Lotta Torniainen

**A process description of quarterly report composed by financial accounting section:
LähiTapiola Palvelut Ltd.**

Year	2019	Pages	60
------	------	-------	----

The purpose of this thesis is to define the different steps of composing the quarterly report of an indemnity insurance company. The thesis was made in collaboration with LähiTapiola Palvelut Ltd. The goal of the thesis was to compose a process description from the client company's quarterly reporting process made by client company's financial accounting section. In the client company, the process description will be used in continuous development of functions and methods, as well as in general documentation of processes. The process description will also be utilized in the orientation process and in the management of changing circumstances.

The thesis was executed as a functional thesis. The thesis combines theory, research, functionality and reporting. The functional output was composed by planning and execution. The report consist of theory and the reporting of the development project. The functional output's research method adapts the features of case study.

The collection of information for the thesis's functional output was made with themed interviews in the client company. The purpose of the interviews was to go through the process of composing the quarterly report with the employees of the client company's financial accounting section. Also, the information that was gathered, by the author of the thesis, during the employment in the company as well as client company's internal materials, was used in composing of the thesis's functional output.

The theoretical framework of the thesis supports the functional output. The topics and concepts have been used in order to create a clear overview of the basics of composing a process description, quarterly report as a concept, as well as the purpose of financial accounting and the tasks that can be seen in the final process description.

As a result of the thesis, a process description that consist the functions and sub-processes of composing the quarterly report in the client company, was created. The functional output of the thesis meets the goals that were given to the thesis and its functional output and it can be used to fulfill them.

Keywords: process description, quarterly reporting, financial accounting

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Toimeksiantaja - LähiTapiola Palvelut Oy	7
3	Prosessit liiketoiminnassa	8
3.1	Prosessi käsitteenä ja luokittelu	8
3.2	Prosessien kuvaaminen.....	9
3.3	Prosessien kuvaustasot.....	12
3.4	Prosessijohtaminen	16
4	Ulkoisen laskentatoimi	17
4.1	Pääperiaatteet	17
4.2	Ulkoisen laskentatoimi - LähiTapiola Palvelut Oy	17
5	Ulkoisen laskentatoimen tehtävät.....	18
5.1	Tositteet.....	18
5.2	Täsmäytys	21
5.3	Käyttöomaisuus ja poistojot	22
5.4	Vyörytykset	23
5.5	Raportointi	24
6	Osavuositarkastuksen sisältö	25
7	Opinnäytetyön toteutus	26
7.1	Opinnäytetyön lähtökohdat	26
7.2	Opinnäytetyön eteneminen	28
8	Opinnäytetyön toiminnallisen osuuden arviointi.....	31
9	Yhteenveto	32
	Lähteet	36
	Kuviot	40
	Liitteet.....	41

1 Johdanto

Opinnäytetyössä on tarkoitus selvittää, mitä eri työvaiheita LähiTapiola Palvelut Oy:n muodostama osavuosikatsaus LähiTapiola-ryhmän vahinkovakuutusyhtiöille sisältää ja miten ne yrityksessä tuotetaan. Työvaiheet on tarkoitus esittää prosessikuvauksen muodossa. Prosessikuvaus osavuosikatsauksen työvaiheista mallinnetaan ulkoisen laskentatoimen näkökulmasta. Tuotos sisältää siis vain ulkoisen laskennan työvaiheet vahinkovakuutusyhtiöiden osavuosikatsauksien muodostamisessa. Opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa toimeksiantajayritykselle sellaisenaan käytettävissä oleva, yrityksen toimintojen mukainen prosessinkulkukaavio, josta käy ilmi ulkoisen laskennan suorittamat työvaiheet osavuosikatsauksien laatimisessa yhtiöryhmän vahinkovakuutusyhtiöille.

Osavuosikatsauksen muodostaminen vaatii yritykseltä merkittäviä ponnisteluja ja valmistautumista. Osavuosikatsauksessa sovelletaan lähtökohtaisesti samoja laatimisperiaatteita kuin vuositilinpäätöksessäkin. Vaikka kyse on verrattain lyhyestä ajanjaksosta, ei raportoinnin tarkkuustaso saa olennaisesti poiketa tilinpäätöksessä noudatettavasta. Lisäksi, esitettävien tietojen on oltava vertailukelpoisia edellisen tilikauden vastaavan ajanjakson tietoihin. (Haaramo 2018, 58.)

Opinnäytetyön tekijä aloitti toimeksiantajayrityksessä ulkoisen laskennan osastolla SAP-järjestelmän pääkäyttäjätehtävien harjoittelijana toukokuussa 2018. Loppuvuodesta 2018 toimeksiantajayrityksen taholta ilmaistiin tarve osavuosikatsauksen prosessikuvaukselle, josta pystyttäisiin havaitsemaan osavuosikatsauksen tarkka työnkulku ja liitännäisyys ulkoisen laskentatoimen eri toimintojen välillä. Prosessikuvausta hyödynnettäisiin myös yleiseen prosessien dokumentointiin sekä jatkuvaan toimintojen ja toimintatapojen kehittämiseen. Prosessikuvausta käytettäisiin lisäksi apuna perehdytyksessä ja muutostilanteiden hallinnassa.

Työssä keskitytään vain ulkoisen laskentatoimen osavuosikatsausprosesseihin. Kehityskohteen rajaaminen ulkoisen laskentatoimen prosesseihin mahdollistaa prosessikuvauksen tekemisen yksityiskohtaisemmalle kuvaustasolle. Myös opinnäytetyön tekijän työtehtävä ulkoisessa laskentatoimessa SAP-järjestelmän pääkäyttäjänä vaikutti ratkaisevasti aiheen rajaukseen.

Työ toteutetaan toiminnallisena opinnäytetyönä, jolla yhdistetään teoria, tutkimus, toiminnallisuus ja raportointi. Toiminnallisen tuotoksen muodostaminen koostuu prosessikuvauksen suunnittelusta ja toteutuksesta. Opinnäytetyöraportti koostuu teoriaosuudesta ja kehityshankkeen raportoinnista. Toiminnallisen osuuden tutkimusmenetelmä mukailee tapaustutkimuksen piirteitä. Tapaustutkimuksessa tavoitteena on tuottaa yksityiskohtaista tietoa pienestä joukosta toisiinsa suhteessa olevista tapauksista. Lisäksi, tutkija on itse mukana hankkeessa ja käyttää suoraan saamia tietoja hankkeessa hyväksi. (Hirsjärvi & Sinivuori 2009, 134.)

Työ tehdään toiminnallisena opinnäytetyönä itsenäisesti toimeksiantajayrityksessä. Prosessin edistymistä ja toiminnallisen osuuden muodostamisen seuranta tehdään tiiviissä yhteistyössä toimeksiantajan kanssa. Opinnäytetyön toiminnallisen osuuden tiedonkeruu tapahtuu toimeksiantajayrityksessä. Tarkoituksena on käydä läpi prosessien työvaiheita ulkoisen laskentatoimen työntekijöiden kanssa teemahaastatteluiden avulla. Lisäksi, tietoperustana ulkoisen laskentatoimen toimintaan käytetään opinnäytetyön tekijän työsuhteen aikana kertynyttä tietoutta sekä toimeksiantajayrityksen sisäisiä materiaaleja.

Työn teoriaosuudella pyritään tukemaan opinnäytetyön toiminnallista tuotosta. Tarkoituksena on helpottaa valmiin prosessikuvauksen tulkitsemista. Käsiteltävien aihepiirien ja käsitteiden avulla lukijalle on tarkoitus luoda selkeä kokonaiskuva prosessikuvauksen laatimisesta, osavuositarkastuksesta käsitteenä ja ulkoisen laskentatoimen tarkoituksesta sekä työtehtävistä, jotka esiintyvät prosessikuvauksessa.

Luvussa kolme on pyritty selkiyttämään lukijalle prosessin käsitettä ja millaisia asioita prosessikuvauksella on lähtökohtaisesti tarkoitus saavuttaa yrityksen toiminnassa. Lisäksi luvussa täsmennetään prosessikuvauksen muodostamisen käytänteitä ja yleistä terminologiaa. Luvussa viisi käydään läpi ulkoisen laskentatoimen yleisiä periaatteita ja toiminnallisessa tuotoksessa havaittavia tehtäviä. Luku kuusi sisältää tietoperustaa osavuositarkastuksen laatimisperiaatteista. Opinnäytetyössä on tarkoitus keskittyä ulkoisen laskentatoimen OVK-prosesseihin ja prosessikuvauksessa havaittaviin tehtäviin.

Opinnäytetyön arviointisuunnitelmana on arvioida työn toiminnallisen tuotoksen muodostamisen etenemistä, työlle asetettujen tavoitteiden toteutumista ja valmiin tuotoksen käytettävyyttä sekä hyötyjä toimeksiantajayrityksessä. Arviointi suoritetaan sekä opinnäytetyön laatijan tekemänä itsearviointina, että toimeksiantajayrityksessä ulkoisen laskentatoimen esimiehelle. Menetelmänä arvioinnissa käytetään teemahaastattelua (Liite 3).

2 Toimeksiantaja - LähiTapiola Palvelut Oy

Opinnäytetyön toimeksiantajana toimii LähiTapiola Palvelut Oy, joka on osa suomalaista pankki- ja vakuutuspalveluita tarjoavaa LähiTapiola-finanssiryhmää. LähiTapiola-ryhmä muodostui Lähivakuutus- ja Tapiola-ryhmien yhdistymisestä vuonna 2012. LähiTapiola palvelee henkilö-, maatalo-, yrittäjä-, yritys- ja yhteisöasiakkaita vahinko-, henki- ja eläkevakuuttamisessa ja tarjoaa lisäksi sijoitus- ja pankkipalveluita. Keskinäiseen yhtiömuotoon perustuvalla LähiTapiola-ryhmällä on omistaja-asiakkaita lähes 1,6 miljoonaa. (Tietoa yhtiöryhmästä 2019.)

LähiTapiola Vahinkoyhtiö on LähiTapiola-ryhmän vakuutusyhtiölain mukainen ryhmän ylin emoyritys. LähiTapiolan alueyhtiöiden verkosto koostuu 20 alueellisesta keskinäisestä vakuutusyhtiöstä. Toimipaikkoja on kaikkiaan 300. Alueyhtiöiden ja LähiTapiola-vahinkovakuutuksen lisäksi yhtiöryhmän muodostavat valtakunnalliset LähiTapiola Henkiyhtiö, LähiTapiola Varainhoito sekä LähiTapiola Kiinteistövarainhoito. LähiTapiola-ryhmän keskimääräinen henkilöstön lukumäärä tilikaudella 2018 oli 3 475. LähiTapiola on uudistumassa perinteisestä vakuutusyhtiöstä elämänturvayhtiöksi. Elämänturvalla pyritään luomaan asiakkaille kokonaisvaltaista ja ennakoivaa palvelua terveyden, turvallisuuden ja talouden alueilla. (Tietoa yhtiöryhmästä 2019.)

LähiTapiola Palvelut Oy tuottaa LähiTapiola-ryhmään kuuluvien liiketoimintayhtiöiden ja ryhmän ohjaustoimintojen tarvitsemia asiantuntija-, kehitys- ja tukipalveluita, kuten henkilöstön tuki-, markkinointi-, riskienhallinta- ja talouspalveluita (LähiTapiola Palvelut Oy, 2019).

Opinnäytetyön aihetta käydään läpi LähiTapiola Palvelut Oy:n tarjoamiin talouspalveluihin kuuluvan ulkoisen laskentatoimen näkökulmasta. Opinnäytetyönä toteutettava prosessikuvaus kuvaa toimeksiantajayrityksen ulkoisessa laskentatoimessa tehtäviä prosesseja, joiden lopputuloksena muodostetaan LähiTapiola-ryhmän vahinkovakuutusyhtiöiden osavuosisikatsaukset.

3 Prosessit liiketoiminnassa

3.1 Prosessi käsitteenä ja luokittelu

Prosessilla tarkoitetaan jatkuvasti toimivaa järjestelmää, jossa eri toiminnot on esitetty toisiinsa seuraavina tai limittyvinä tapahtumina (Mäenpää 2015, 12). Prosessi sanaa käytetään monissa eri konteksteissa. Sanalla kuvataan muutosta ja kehitystä, minkä johdosta lähes mitä tahansa toimintaa voidaan kuvailla prosessiksi, esimerkiksi kirjoitus-, neuvottelu- tai muutosprosessiksi. (Laamanen 2003, 19.) Tässä opinnäytetyössä prosessi-sanalla tarkoitetaan liiketoimintaprosessia. Hammer ja Champy (1993) määrittelevät prosessiajattelun tiettyjen toimintojen ketjuksi, jonka tavoitteena on luoda arvoa asiakkaalle (Chandi & Chircu 2012, 34).

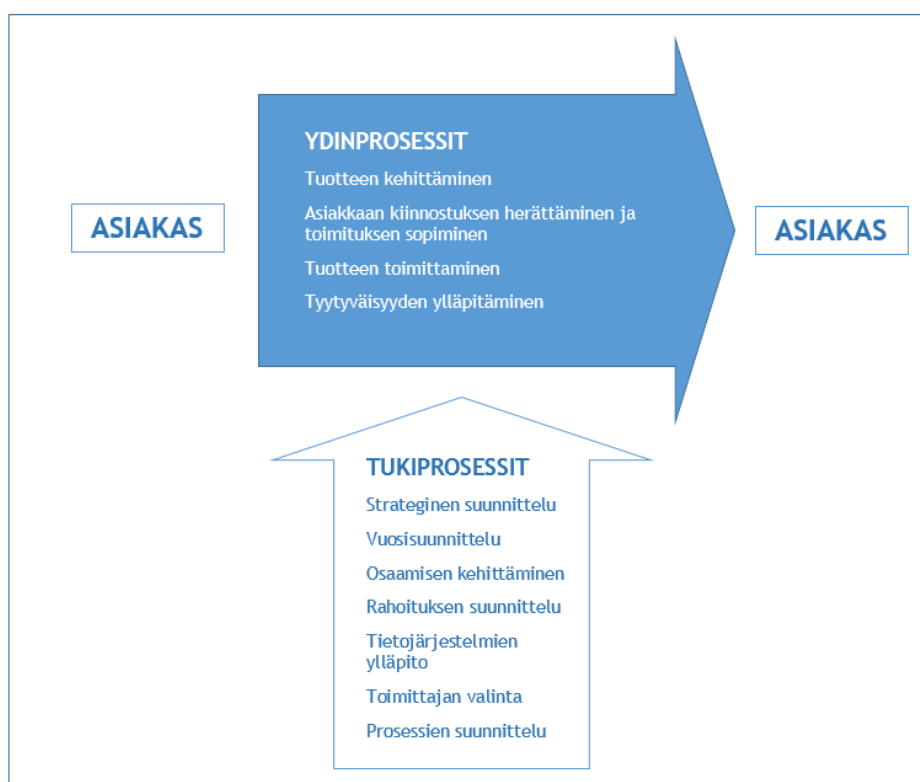
Prosesseja voidaan luokitella joukkoihin, kuten esimerkiksi asiakas-, pää-, ydin-, tuki-, avain- ja aliprosesseihin. Käsitteellä ydintehtävä tarkoitetaan sellaisia tehtäviä, joiden takia yritys toimii. Ydinprosesseilla toteutetaan näitä tehtäviä. Voidaan siis todeta, että yrityksen tulos syntyy ydinprosessien sisältämien toimintojen kautta. (Virtanen & Wennberg 2005, 118.)

Ydinprosesseilla on usein suora yhteys asiakkaaseen. Tuotekehitys, palveluiden ja tavaroiden valmistaminen sekä niiden toimittaminen ovat hyviä esimerkkejä yrityksen ydinprosesseista. Esimerkkejä ydin- ja tukiprosesseista sekä yhteyttä asiakkaaseen on havainnollistettu kuviossa 1. (Laamanen 2003, 54-56.) Hannuksen (1993, 41) mukaan liiketoiminnan ydinprosessit ovat

yrityksen ja sen avainsidosryhmien toimintaa läpileikkaavia toimintoketjuja. Nämä voidaan jakaa kahteen pääryhmään: suoraan asiakkaalle arvoa tuottaviin liiketoiminnan prosesseihin sekä varsinaista liiketoimintaa tukeviin ydinprosesseihin. Ydinprosessit muodostuvat joukosta pienempiä prosesseja. Näitä kutsutaan osa- tai aliprosesseiksi. (Hannus 1993, 41.)

Toteutuakseen, ydinprosessien lisäksi yrityksessä tulee olla niiden toiminnan mahdollistavia tukiprosesseja. Tukiprosessit erillisiä prosesseja, joiden sisältämät toiminnot tukevat ydinprosessien työtehtäviä. Useinkaan ydinprosessia ei pysty toteuttamaan ilman tukiprosesseja. (Virtanen & Wennberg 2005, 118.) Tukiprosessien kytkeytyminen ydinprosesseihin sekä tukiprosessien keskinäiset vuorovaikutussuhteet määritellä silloin, kun tavoitteena on luoda yksityiskohtainen prosessikuvaus, joka keskittyy vain tiettyyn prosessin osa-alueeseen. (JUHTA 2012).

Pääprosesseilla tarkoitetaan kokonaisuuden kannalta keskeisiä ja laajoja prosesseja. Ne ovat useimmiten ydinprosesseja, joita yritystasolla määritetään yleensä 3-5 kappaletta. Määrittelyistä tulisi ilmetä liittymät toimittajiin, asiakkaisiin sekä yrityksen sisäisiin prosesseihin. (Lecklin 2006, 130.)

Kuvio 1: Esimerkkejä organisaation prosesseista (Laamanen & Tinnilä 2009, 123)

3.2 Prosessien kuvaaminen

Prosessien kuvaaminen toimii viestinnän välineenä. Se on keino mallintaa yrityksen toimintaa, jotta sitä voidaan ymmärtää, analysoida ja kehittää. (Laamanen 2002, 75.) Prosessikuvaus on

johdon työkalu organisaation hahmottamiseen, hallintaan ja kehittämiseen. Prosessin kuvaus helpottaa sekä sisäistä, että ulkoista viestintää ja selkeyttää ajatuksia sekä dokumentointia. (JUHTA 2012.)

Prosessikuvauksille löytyy paljon käyttöä yrityksessä sen useilla osa-alueilla. Prosessien kuvaaminen helpottaa ymmärtämään yrityksen liiketoimintalogiikkaa ja oman työn vaikutusta yrityksessä. (Mäenpää 2015, 12.) Yrityksen johto voi käyttää prosessikuvausta hyödyksi itse johtamisen lisäksi päätöksenteon ja suunnittelun välineenä ohjatessa liiketoimintaa. Erityisen paljon hyötyä prosessikuvauksista on erilaisissa muutostilanteissa; toimintojen yhdistyessä täytyy löytää uusi toimintatapa. Uuden toimintatavan löytämistä helpottaa, jos molemmista toiminnoista on käytössä ajantasaiset prosessikuvaukset. Prosessikuvauksia voidaan käyttää hyödyksi monessa työn osa-alueessa, kuten työn kuormituksen ja sen tarvitsemien resurssien mittaamisessa, työnjaon ja vastuiden selkeyttämisessä, ongelmatilanteiden ratkaisussa sekä myös uuden henkilöstön perehdyttämisessä. Prosessien mallintamisella on siis suuret vaikutukset ja hyödyt. (JUHTA 2012, 3.)

Prosessikuvausta on helppo hahmottaa systeemiajattelun kautta. Systeemillä tarkoitetaan joukkoa, jonka osat järjestetään sellaisella tavalla, että haluttu tulos saavutetaan. Systeemit ovat kytköksissä toisiinsa niin, että jokainen systeemi on osa isompaa systeemiä ja systeemit sen sisällä voidaan jakaa pienempiin osasysteemeihin. Perusideana on, että kaikki systeemin osat ovat keskenään vuorovaikutuksessa. Tämän ajatusmallin on tarkoitus helpottaa suurien kokonaisuuksien hahmottamista ja niiden vaikutuksia. (Laamanen & Tinnilä 2009, 36.)

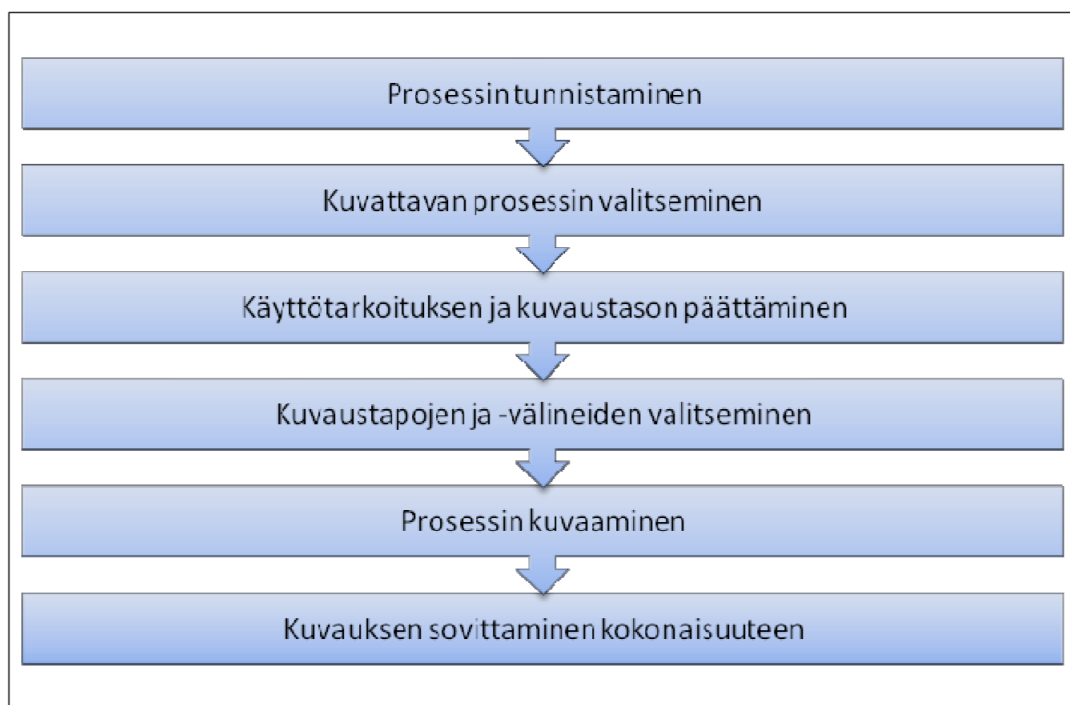
Prosessien kuvaamisen varsinainen tarkoitus ei ole vain saada prosessi ns. mustaa-valkoisella dokumentoitua. Prosessikuvaukset auttavat ymmärtämään liiketoimintaa paremmin, koska mallinnetun tuotoksen pohjalta on helpompi ymmärtää sen muodostama kokonaiskuva. Tämä helpottaa liiketoiminnan analysointia ja kehittämistä. (Laamanen 2003, 75.)

Prosessikuvauksia on syytä saada koko henkilöstön nähtäville, eikä vain käyttää niitä hyväksi johto- ja kehitystehtävissä. Hyvin tehdyllä prosessikuvauksella on kauaskantoiset vaikutukset. Henkilöstön on helpompi ymmärtää oma roolinsa ja työpanoksensa merkitys muihin omassa organisaatiossa, kun se on esitetty osana suurempaa kokonaisuutta syy-seurauksineen. Tällä voi olla positiivisia vaikutuksia henkilöstön motivaatioon ja yhteistyöhön. Usein saattaa olla vaikea hahmottaa oman toiminnan vaikutuksia isossa yrityksessä. Prosessikuvauksien avulla voi ymmärtää organisaation toiminnan systeeminä ja se johtaa tehokkaampaan tapaan toimia. (Laamanen & Tinnilä 2009, 37.)

Toimintaa kuvataan useisiin eri tarkoituksiin, joita voivat olla prosessien johtaminen, ongelmien ratkaisu, toiminnan ymmärtäminen, toiminnan parantaminen tai tietojärjestelmien kehittäminen. Prosessijohtamisen tueksi riittävät yleisen tason kuvaukset, muut tarkoitukset

vaativat yksityiskohtaisemmat tiedot. Tietojärjestelmien kehittäminen on yleisimpiä syitä prosessien kuvaamiseen. (Laamanen 2003, 79; Laamanen & Tinnilä 2009, 124.)

Hyvä prosessikuvaus sisältää prosessin onnistumisen kannalta olennaiset asiat: resurssit, henkilöstön, menetelmät ja työkalut, tuotoksen, ympäristökuvauksen sekä prosessin rajapinnat muihin prosesseihin. (Laamanen & Tinnilä 2009, 123). Prosessissa olisi hyvä myös olla sanallinen yleiskuvaus, joka kertoo tiivistetysti prosessin keskeisimmät asiat. Tällaisia asioita ovat esimerkiksi prosessin nimi, tehtävä, omistaja, laajuus ja soveltamisalue, liityntäprosessit, asiakkaat sekä toimittajat. (Lecklin 2006, 18.) Tavoitteena on tuottaa selkeä ja yhdenmukainen kaavio, josta käy ilmi selkeästi ja halutulla tasolla prosessin eri vaiheet ja niiden kulku. Kuviossa 2 on havainnollistettu prosessin kuvauksen laatimisen vaiheet. (JUHTA 2012.)

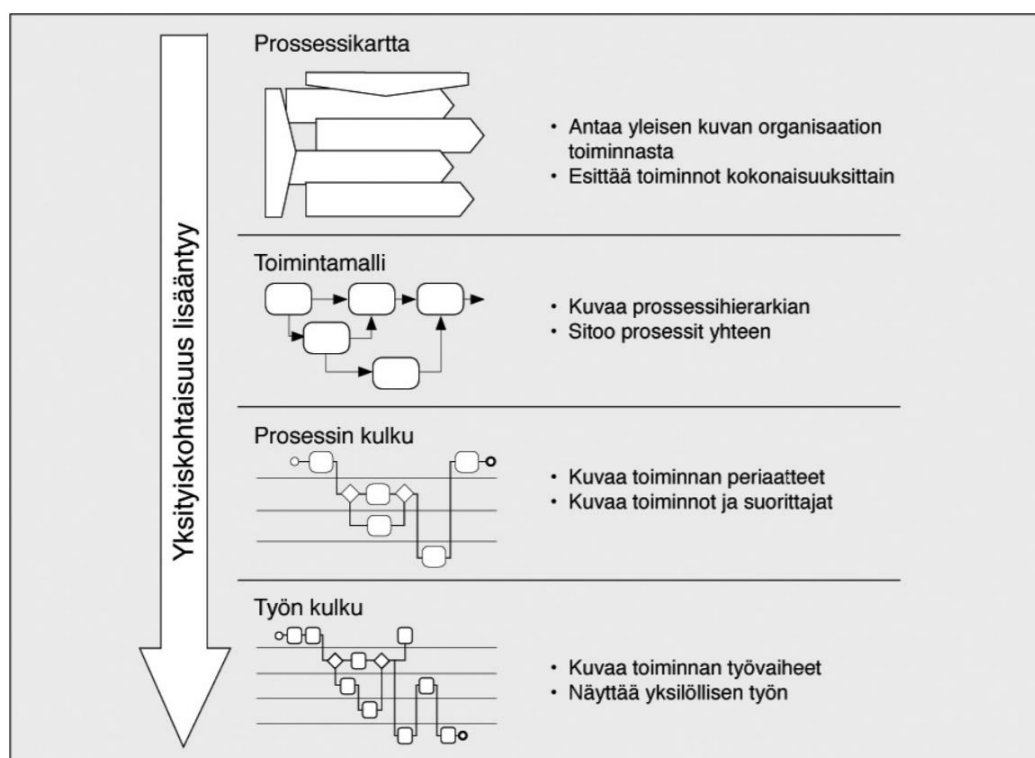
Kuvio 2: Prosessien kuvauksen laatiminen (JUHTA 2012)

Lähtökohtana prosessikuvaukselle toimii aina prosessin tunnistaminen. On ehdottoman tärkeää pystyä rajaamaan prosessi muista prosesseista, täsmentää prosessin työvaiheet sekä yhteydet muihin toimintoihin. Kun nämä osa-alueet on tunnistettu pitää työvaiheille määrittää prosessin tavoite ja päämäärä. Edellä mainittujen tekijöiden avulla muotoutuu myös prosessikuvauksen kuvaustaso. Kuvaustasoista kerrotaan tarkemmin luvussa 3.3.

Kun on täsmennetty, millainen prosessikaavio laaditaan, mitkä ovat prosessin työvaiheet sekä ketkä osallistuvat prosessin eri vaiheisiin, tulee valita menetelmä, jolla prosessikuvaus toteutetaan ja dokumentoidaan. (JUHTA 2012.) Tässä opinnäytetyössä prosessikuvaus mallinnetaan Microsoft Visio-piirustusohjelmalla.

3.3 Prosessien kuvaustasot

Prosessikuvauksen yksityiskohtaisuuden tasoille on olemassa eri määrittystasoja. Prosessien kuvaustasot voidaan jakaa neljään tasoon: prosessikarttaan, toimintamalliin, prosessin kulkuun ja työnkulkuun. (JUHTA 2012.) Kuviossa 3 on Julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunnan (JUHTA 2012) havainnollistama kuvio kuvaustasojen pääpiirteistä sekä rakenteesta.

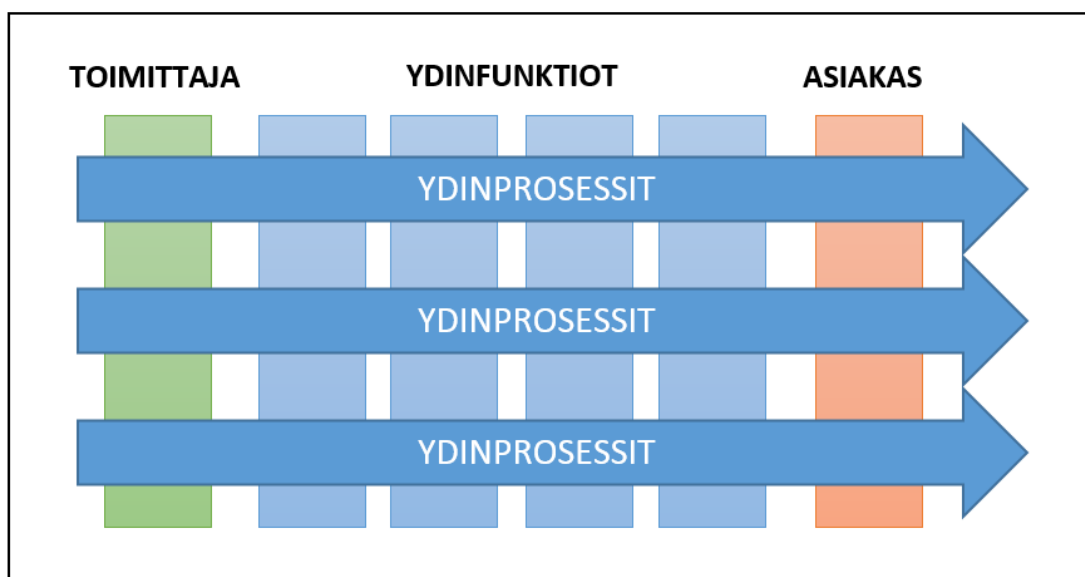

Kuvio 3: Prosessien kuvaustasot (JUHTA 2012)

Prosessien kuvaustasoista ylin on prosessikartta. Prosessikartan tarkoituksena on antaa yleinen kuva yrityksen toiminnan rakenteesta pelkistetyssä muodossa. Toimintamallissa on esitettyinä prosessin toiminnot ja niiden väliset yhteydet. Prosessinkulkukaaviossa on nähtävissä prosessiin kuuluvat toimintojen lisäksi niiden suorittajat. Työnkulkukaavio on kaikista tarkin kuvaustaso, sillä se sisältää toimintojen konkreettiset työvaiheet. (JUHTA 2012.)

Prosessien kuvaustasoista prosessikartta kuvaa yrityksen liiketoimintamallia yksinkertaisimmalla tasolla. Tarkoituksena on kuvata yrityksen ja sen sidosryhmien ydinfunktiot ja niitä läpileikkaavat ydinprosessit. Kuvauksen tavoitteena on tunnistaa mitä nämä ydinfunktiot ovat ja tuoda selkeästi esiin niiden väliset rajapinnat. Prosessikartta voi sisältää tietoja mm. organisaation visiosta, asiakkaan prosessista sekä organisaation omista ydin- ja tukiprosesseista. Prosessikartan periaate on havainnollistettu kuviossa 4. (Hannus 1993, 43; Laamanen & Tinnilä 2009, 126.)

Prosessikartta on viestinnän väline, jolla kuvataan toiminnot, joilla tuotteet ja palvelut tuotetaan. Sen tulee kuvata toimintaa siten, että edistetään organisaation systeemuonteiden ymmärtämistä. Prosessit vaikuttavat toisiinsa ja vaikutussuhteiden tulee näkyä prosessikartassa. Asiakkaan näkyminen prosessikartalla on tärkeää, jotta ymmärretään, miten asiakas toimii. (Laamanen 2003, 59.)

Kuvio 4: Prosessikartan periaate (Hannus 1993, 44.)

Toimintamallin kuvauksessa yrityksen toimintaa havainnollistetaan tarkemmin kuin prosessikarttatasolla. Toimintamallitasolla kuvataan prosessihierarkia eli, miten prosessit jakautuvat osaprosesseiksi. Tällä tasolla kuvauksessa on määriteltynä myös prosessien omistajat, tavoitteet ja mittarit. Toimintamallissa kuvataan prosessien väliset riippuvuus- ja vuorovaikutussuhteet sekä niiden rajapinnat muuhun ympäristöön. Tarkoituksena on luoda kokonaiskuva yrityksen toiminnasta ja prosessien kulusta sekä sen toimintaan vaikuttavista tekijöistä. Toimintamallin kuvaus voi sisältää toimintamallikaavion lisäksi täydentäviä tekstidokumentteja. (JUHTA 2012, 7.)

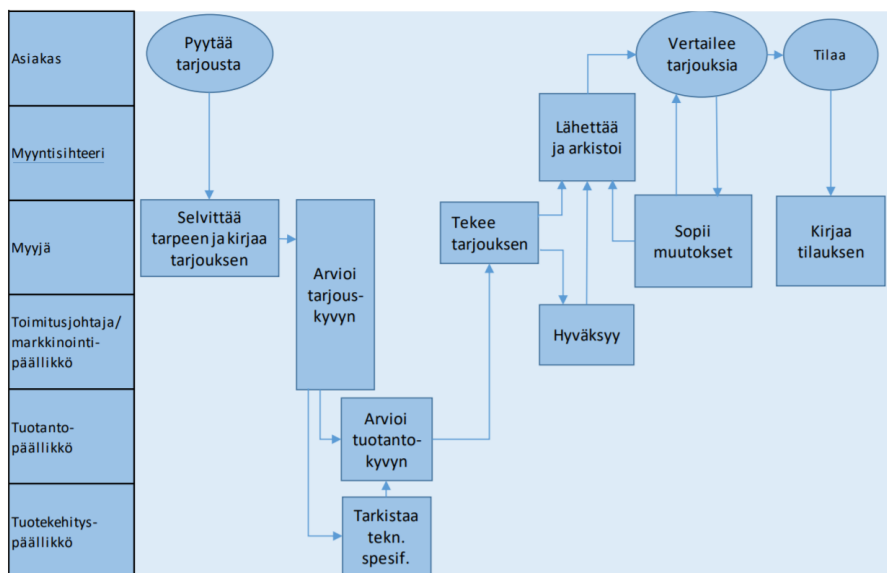
Perinteisin tapa prosessien kuvaamiselle on prosessikulkukaavio. Prosessinkulkukaavio koostuu eri rooleista, joilla tarkoitetaan henkilöitä, jotka suorittavat tietyn toiminnan kokonaisuuden prosessissa. Tarkoituksena on, että roolin tekijä tunnistaa oman toimintansa ja sen kokonaisuuden. Näillä voidaan tarkoittaa yritysmaailmassa esimerkiksi tuotantopäällikköä tai työnjohtajaa. Usein rooli osoittaa vastuualuetta, johon liittyy tietyt toiminnot ja tehtävät, kuten myyjä. Näin ollen, tavoitteena on, että kuka tahansa pätevä henkilö organisaatiosta voitaisiin nimetä myyjäksi ja hän tietäisi saman tien hänelle kuuluvat velvollisuudet sekä työtehtävät,

koska ne on esitetty prosessikaaviossa. (Laamanen 2003, 79; Laamanen & Tinnilä 2009, 132.) Tämän opinnäytetyön toiminnallinen osuus tuotetaan prosessikulkukaaviona.

Roolit sijoitetaan useimmiten prosessikaavion vasempaan laitaan, niin että rooleihin liittyvät tehtävät ja niihin liittyvä tiedonkulku etenee vasemmalta oikealle, kuten kuvion 6 esimerkkikuvassa on tehty. Tätä asettelua käytetään myös opinnäytetyön prosessikuvauksessa. Kuvaus voidaan tehdä myös niin, että sijoitetaan roolit kaavion ylälaitaan ja prosessi etenee alaspäin. Tarvittaessa prosessikaavioon voidaan liittää myös aikataulun seuranta. Yhden roolin kokonaisuutta kutsutaan uimaradaksi (JUHTA 2012, 3.)

Prosessin toiminnot kirjataan oikean roolin kohdalle, siinä järjestyksessä, kun ne tulee tapahtua. Jos rooleja on useampi, jokaisen roolin toiminnot kuvataan omalle uimaradalleen. Samaan aikaan tapahtuvat toiminnot eri rooleissa kuvataan pystysuorasti samassa linjassa. Eri toiminnot yhdistellään eri roolien toimintoihin syy-seuraus-nuolin. (Laamanen 2003, 79; Lecklin 2006, 141.)

Prosessinkulkukaavion koostaminen voi olla hyvinkin haastavaa. Kuvauksen tulisi ilmentää prosessin toimintalogiikka selkeästi, mutta kaikkia prosessiin liittyviä toimintoja ei voida samaan prosessinkulkukaavioon yhdistää. Prosessin kuvaustarkkuus on siis syytä pohtia tarkkaan; mikä on riittävä taso prosessikuvaukselle, jotta se olisi mahdollisimman informatiivinen ja samalla erittäin selkeä sekä yksinkertainen. Laamanen 2003, 81.)

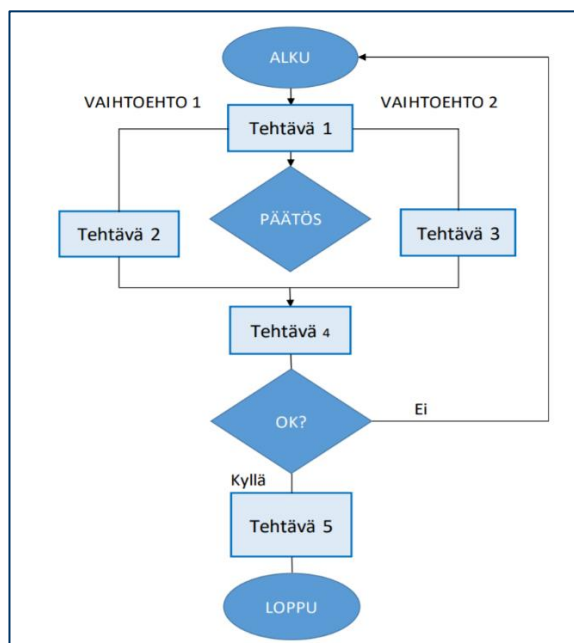
Kuvio 5: Prosessinkulkukaavio (Laamanen 2003, 79.)

Työnkulkukaavio on tarkin kuvauksen taso ja kertoo yksityiskohtaisesti valitun prosessin toiminnot, tehtävät, osatehtävät ja toimenpiteet sekä niiden omistajat ja tuotokset. Työnkulkukaaviossa kuvataan myös toimintojen yhteydet toisiin toimintoihin ja sidosryhmiin. (JUHTA 2012, 9.)

Prosessien kuvaamisessa pääpaino on graafisen kuvauksen pitämisessä informatiivisena ja selkeänä. Näin ollen, kaikkea tietoa toiminnoista ei voida sisällyttää siihen. Tämä lisäksi on hyvä tehdä niin sanottu toimintataulukko. Toimintataulukko sisältää jokaisesta toiminnosta yksityiskohtaisen sanallisen kuvauksen. Tällä varmistetaan graafisen kaavion pysyminen yksinkertaisena ja helposti tulkittavana. (Virtanen & Wennberg 2005, 126.)

Työnkulkukaavion laatiminen edellyttää pitkäjänteistä havainnointia, haastatteluja ja työtehtävien jatkuvaa dokumentointia. Toiminnot tulee ymmärtää, jotta niiden sisältämät työvaiheet, omistajat ja yhteydet toisiin toimintoihin saadaan selville. Tämä onnistuu haastatteleamalla henkilöitä, jotka tietävät prosessista eniten tai ovat tietyn prosessin omistajia eli siitä vastuussa olevia henkilöitä.

Jos tehtäviin sisältyy paljon vaiheita, ne kannattaa kuvata esimerkiksi vuokaaviotekniikalla (Lecklin 2006, 141). Vuokaavio näyttää yksityiskohtaisesti prosessin kaikki vaiheet kuvallisessa muodossa. Erilaisilla tapahtumilla on määrätty symbolit ja vuo etenee alkutapahtumasta loppuun. Vuokaaviolla voidaan kuvata prosessin vaihtoehtoisia kulkua ja haarautumia. (Lecklin 2006, 179.) Kuviossa 6 on havainnollistettu vuokaavion rakennetta.

Kuvio 6: Vuokaavio (Lecklin 2006, 180)

3.4 Prosessijohtaminen

Toimintatapaa, jossa yritystä johdetaan sen toimintaan perustuvien prosessien avulla, kutsutaan prosessijohtamiseksi (JUHTA 2012). Lähtökohdana prosessijohtamiselle on riittävän arvon luominen asiakkaille suhteutettuna yrityksen kustannuksiin, jotta syntyy mahdollisuus menestyä taloudellisesti. Prosessien määrittelyyn kytkeytyy tiukasti operatiivisen tehokkuuden mittaaminen. Sen avulla pystytään arvioimaan suunnitellun tuotoksen arvo ja tätä kautta tehdä päätös kannattaako siihen panostaa. Operatiivinen tehokkuus voidaan esittää suhdelukuna arvo/panos. (Laamanen & Tinnilä 2009, 10.)

Laamasen (2009, 10) mukaan prosessiajattelun perustana toimii ajatus, jossa tietyllä toimintojen ketjulla yrityksessä luodaan arvoa asiakkaalle. Arvon luomista tulee johtaa yrityksessä. Tästä kokonaisuudesta muodostuu prosessi, jonka tuloksena syntyy yrityksen operatiivinen tulos. Organisaatio menestyy strategiansa perusteella. Yrityksen strategian on tultava esiin prosessijohtamisen kaikilla osa-alueilla, niin prosessikuvauksista suorituskykymittariston luomiseen asti. (Laamanen & Tinnilä 2009, 10.) Prosesseja ei voida johtaa tuntematta organisaation missiota, visiota ja strategisia päämääriä. Prosessit asettavat tavoitteet resursseille eli muutavat resurssit strategian mukaiseksi toiminnaksi. (Virtanen & Wennberg 2005, 114.)

Johtamisen päämäärät ovat samat riippumatta siitä onko kyse prosessijohtamisesta tai yleisestä johtamisesta. Johtamisen tavoitteena on pyrkiä hyvään taloudelliseen tulokseen, korkeaan tuottavuuteen, asiakastyytyväisyyteen, henkilöstön sitouttamiseen sekä motivaation ylläpitoon nopealla ja joustavalla toiminnalla. Työtapojen ja työyhteisön kehittäminen ovat avainasemassa näiden asioiden saavuttamiseksi

Prosessijohtamisessa ydinprosesseille määritetään prosessin omistajat. Prosessijohtajuuden määrittäminen riippuu organisaatiosta ja sen toiminnasta. Esimerkiksi, jos kyseessä on tuotanto-organisaatio, voidaan eri tuotantolinjoille nimetä omat prosessin omistajat. (Harmon 2003, 165.) Prosessin omistaja on prosessin toiminnasta vastuussa oleva henkilö. Prosessin omistaja arvioivat ja kehittävät prosessin toimivuutta kokonaisuutena esimerkiksi prosessissa käytettävien työmenetelmien ja tietojärjestelmien suunnittelulla, osaamisen kartoittamisella, prosessin tehokkuuden parantamisella, reagoimalla poikkeamiin ja prosessin suorituskyvyn mittaamisella ja raportoinnilla. (Laamanen & Tinnilä 2009, 127.)

Osastorajoja ylittävissä prosesseissa ja puhtaassa prosessijohtamisessa luovutaan funktionaalisesta organisaatiosta. Silloin yrityksen johto muodostuu tärkeimpien prosessien omistajista. Puhdas prosessijohtaminen voi olla kuitenkin vaikea toteuttaa eikä se sovi kaikkiin toimintoihin. Prosessinomistaja tulisi kuitenkin nimetä, vaikka organisaatiota johdettaisiin funktiopohjalta. Prosessijohtamisen hyötynä on organisaation ja käytännön toiminnan yhtenäisyys. Prosessin omistajalla on paremmat mahdollisuudet johtaa ja kehittää toimintaa kokonaisuutena.

Kommunikointi prosessiin liittyvien henkilöiden välillä saadaan sujuvammaksi ja tavoitteet tunnetaan paremmin. (Lecklin 2006, 126.)

4 Ulkoinen laskentatoimi

4.1 Pääperiaatteet

Kaikki, jotka harjoittavat ammatti- tai liiketoimintaa ovat toiminnastaan kirjanpitovelvollisia. Ulkoisen laskentatoimen tehtävänä on tuottaa informaatiota ensisijaisesti yrityksen ulkoisille sidosryhmille, kuten viranomaisille ja rahoittajille. Ulkoisesta laskennasta voidaan myös käyttää nimitystä rahoittajien laskentatoimi. (Mäenpää 2015, 15).

Ulkoinen laskentatoimi koostaa yrityksen kirjanpidon ja muodostaa sen perusteella tilinpäätöksen. Tilinpäätöksellä kuvataan yrityksen taloudellista tulosta ja asemaa. (Jyrkkiö & Riis-tama 2004, 25.) Tilinpäätös toimii tietolähteenä niin yrityksen omistajille kuin esimerkiksi lainantantajille, toimittajille, asiakkaille ja julkiselle vallalle. Yleisiä piirteitä ulkoisen laskentatoimen tehtäville ovat tehtävien objektiivisuus, suunnitelmallisuus ja ne tulee olla todennettavissa sekä tarkistettavissa. (Kinnunen & Leppiniemi 2002, 161.)

Ulkoisen laskennan toimintaa määräävät erilaiset lait ja säädökset, koska ulkoisen laskennan tehtävänä on selvittää yrityksen lakisääteinen tulos. Tärkeimmät säädökset muodostavaa kirjanpitolaki (KPL) ja kirjanpitoasetus (KPA). Lakeja täydennetään erilaisilla asetuksilla ja sovellusohjeilla, esimerkiksi kirjanpitolautakunnan yleisohjeilla ja lausunnoilla lain soveltamisesta. (Ikäheimo, Lounasmeri & Walden 2005, 33-38.)

Säädöksillä pyritään takaamaan se, että sidosryhmille tuotettu tieto on ajantasaista ja luotettavaa (Mäenpää 2015, 15). Yritysmuodon mukaan yrityksen tulee noudattaa myös muita lakeja esimerkiksi osakeyhtiölakia (OYL), arvopaperimarkkinalakia (AML) ja verolainsäädäntöä. (Ikäheimo, Lounasmeri & Walden 2005, 33-38.)

Ulkoisen laskentatoimen toimintaa vakuutusyhtiössä ohjaa lisäksi Vakuutusyhtiölaki (Vakuutusyhtiölaki 521/2008) sekä muun muassa Finanssivalvonta. Sosiaali- ja terveysministeriön antamassa asetuksessa (Sosiaali- ja terveysministeriön asetus vakuutusyrityksen tilinpäätöksestä ja konsernitilinpäätöksestä 614/2008) ohjataan vakuutusyrityksen tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen laatimisen periaatteita.

4.2 Ulkoinen laskentatoimi - LähiTapiola Palvelut Oy

Ulkoinen laskentatoimi muodostuu LähiTapiola Palvelut Oy:ssä pääkirjanpidon-, konsernilaskennan- ja SAP FICO-järjestelmän pääkäyttäjätehtävistä. Pääkirjanpidon tehtävät muodostu-

vat itse pääkirjanpidon lisäksi edellä mainituista asioista, kuten juoksevaan kirjanpitoon liittyvistä asioista, jaksotuksista, täsmäytyksistä ja korjauksista sekä yleisestä valvontatyöstä. SAP FICO-järjestelmät pääkäyttäjätehtävät muodostuvat käytettävien tilikarttojen ja muiden tiliöintidimensioiden ylläpidosta järjestelmässä, liittymääjojen valvonnasta, suorittamisesta ja korjaustoimenpiteistä sekä kuukausittain toistuvista kuukausikatkon työtehtävistä. (Ulkoisen laskenta 2019.)

Muita ulkoiselle laskentatoimelle kuuluvia tehtäviä on osavuosisikatsauksien ja tilinpäätösten laatiminen, ulkoinen ja sisäinen raportointi, verotukseen liittyvät asiat, kuten kausiverojen tilitys, veroilmoitukset ja verotarkastuksen koordinointi. Ulkoinen laskentatoimi myös antaa tiliöintineuvontaa ja yleistä ohjeistusta. Yhtiössä tapahtuvien kehityshankkeiden tukeminen on osa ulkoisen laskentatoimen toimintaa. (Ulkoisen laskenta 2019.)

5 Ulkoisen laskentatoimen tehtävät

5.1 Tositteet

Kirjanpito perustuu tositteisiin, jotka todentavat liiketapahtuman. Liiketapahtumia ovat esimerkiksi menot, tulot ja rahoitustapahtumat sekä niiden oikaisu- ja siirtomerkinnät. (Leppiniemi & Kykkänen 2015, 20.)

Liiketapahtumien kirjaus tapahtuu tositteiden avulla. Tositteiden tehtävänä on todentaa liiketapahtumat ja varmistaa tositteiden liitetietojen asianmukainen sisältö. (Tositteet 2019.) Kirjanpitolain (KPL 1997/1336 2:5) toisen luvun viidennen pykälän mukaan: ”Kirjausten on perustuttava päivättyihin ja järjestelmällisesti numeroituihin tai vastaavalla tavalla yksilöityihin tositteisiin”.

Tosite voi olla esimerkiksi paperinen lasku, XML- tai html-tiedostomuodossa oleva verkkolasku, skannattu kuvatiedosto, tekstitiedosto tai tietokantaan tallennettu tietokokonaisuus, josta voidaan tuottaa tositteiden tiedot. Yksi tosite voidaan muodostaa yhden tai useamman asiakirjan tai tiedoston sisällöstä. Jos tosite muodostuu useammasta osasta, tulee niiden yhteys kuvattuna sillä tasolla, että tietosisältöä on mahdollista tarkastella kokonaisuutena. Esimerkiksi vuokranmaksutositteessa voidaan esittää sekä vuokranmaksutapahtuma, että itse vuokrasopimus. Kirjanpitolautakunnan määrittelemässä kirjanpidon menetelmien ja aineistojen yleisohjeessa on kerrottu tositteiden tietosisällön sekä tositteiden laatimisen ja käsittelyn menetelmistä. (Leppiniemi & Kykkänen 2015, 39.)

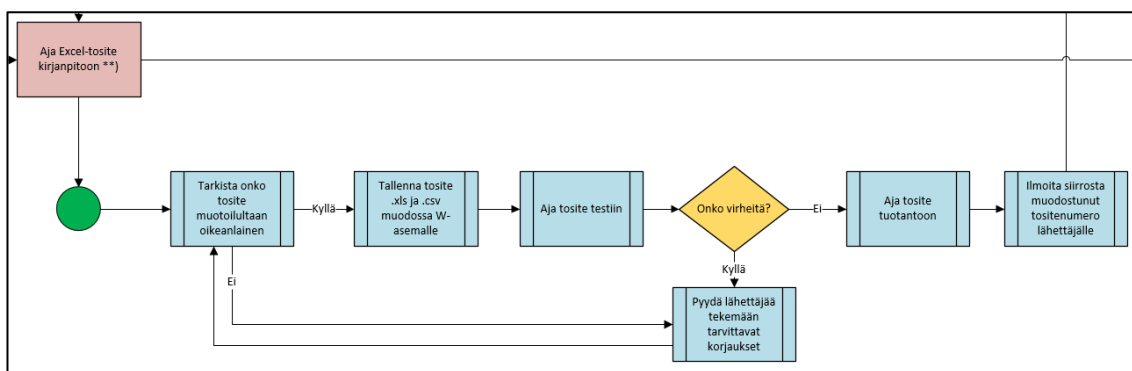
Edellä mainittiin, että kaikista liiketapahtumista - menoista, tuloista, rahoitustapahtumista sekä näiden oikaisu- ja siirtokirjauksista - on yleensä oltava tosite. Joskus ulkopuoliselta taholta ei saada liiketapahtuman todisteeksi tositetta. Tällaisia tilanteita on esimerkiksi sellai-

set liiketapahtumat, joihin ei liity toista osapuolta kauppakumppanina tai rahoittajana. (Tosite 2019.) Jos ulkopuoliselta taholta ei saada kirjauksen perusteeksi tositetta on kirjanpito-velvollisen laatia tapahtuneesta liiketapahtumasta tosite. (KPL 1997/1336 2:5:4)

Tämänkaltaisia liiketoimintaa todentavia tositteita kutsutaan muistiotositteiksi. (Leppiniemi 2002). Muistiotositteista tulee käydä ilmi, kuka sen on laatinut ja Kirjanpitolautakunnan (Yleisohje kirjanpidon menetelmistä ja aineistoista 2011) yleisohjeen mukaan olennaisten tai poikkeuksellisten tapahtumien osalta tositteesta on myös käytävä ilmi tositteen hyväksyjä. (Tosite 2019.) Usein muistiotositteina kirjattavia tapahtumia ovat esimerkiksi jaksotustositteet, korjaustositteet, siirtositteet, arvonlisäverolaskelmat sekä muut verokirjauksia todentavat tositteet. (Leppiniemi 2002.)

Excel-taulukkolaskentaohjelmaa käytetään monien ulkoisen laskennan toimesta muodostettavien laskelmien, kuten jaksotusten ja täsmäytysten laskennan työkaluna. Näiden tietojen tallentaminen manuaalisesti kirjanpitoon tarkoittaisi kaksinkertaista työmäärää. Nykyisellään jo monissa järjestelmissä on olemassa ominaisuus, jolla pystytään viemään kirjanpitoon suoraan Excel-muotoiset tositteet. Tämä säästää paljon aikaa, erityisesti jos kyseessä on monia rivejä sisältäviä tositteita. (Lahti & Salminen 2014, 160.)

LähiTapiola Palvelut Oy:ssä on käytössä tämä käytäntö, että määrätyt tositteet vietään kirjanpitoon suoraan Excel-muotoisina. SAP-järjestelmän pääkäyttäjille toimitetaan ajettavat tositteet ja pääkäyttäjät ajavat tositteet kirjanpitoon. (Ulkoisen laskenta 2018.) Excel-tositteen ajon toimenpiteiden kuvaus pääkäyttäjien osalta prosessikuvauksessa on havainnollistettu kuviossa 7.

Kuvio 7: Excel-tositteen ajo (Liite 1)

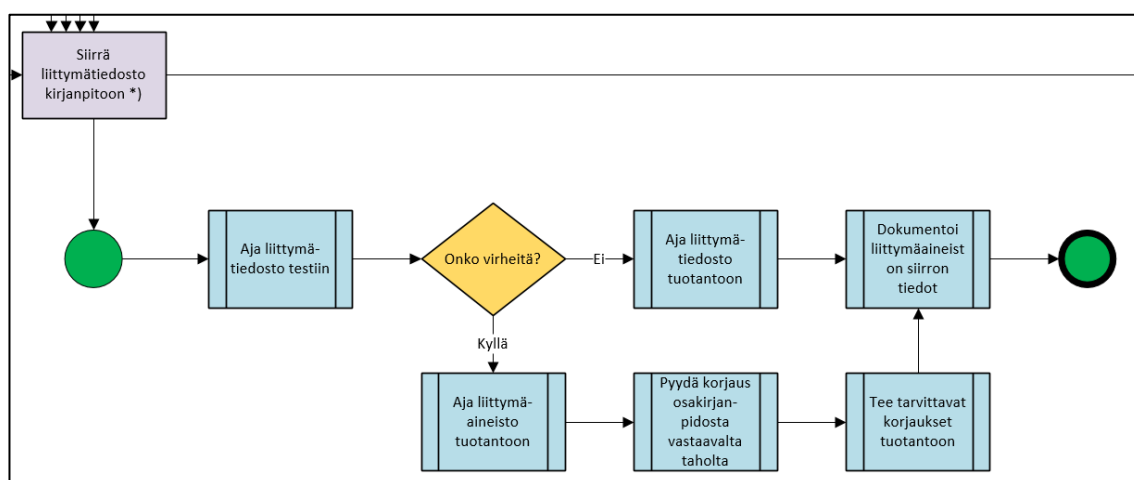
Myös jaksotusten purku ja valuuttamääräisten erien uudelleenarvostaminen ovat mahdollisia suorittaa automaatioajon avulla monessa järjestelmässä. Jaksotustositteelle annetaan tällöin purkupäivä ja järjestelmä purkaa tositteen joko välittömästi tai erillisen purkuajon jälkeen. (Lahti & Salminen 2014, 159.)

Osakirjanpidolla tarkoitetaan varsinaisen kirjanpidon erillistä tietojärjestelmää. Osakirjanpidossa muodostetut liiketapahtumat siirretään yhteenvedona tai muuna yhdistelmänä varsinaiseen kirjanpitojärjestelmään. Esimerkiksi kassakirjanpito, myynti- ja ostoreskontrat, palkkakirjanpito, varastokirjanpito ja käyttöomaisuuskirjanpito ovat osakirjanpitoja. (Leppiniemi 2002.)

Esimerkiksi reskontrien avulla voidaan seurata asiakkailta tulleita saamisia ja velkoja tavaran-toimittajille sekä näihin liittyviä maksuja. Reskontran avulla tiedot ovat helposti nähtävissä asiakas- tai toimittajakohtaisesti. Jos asiakkaita ja laskutusta on vähän, seuranta onnistuu ilman erillisiä reskontriakin pääkirjatilien avulla. Erilliset osakirjanpitojärjestelmät ovatkin yleisiä yrityksissä, joissa kirjausmassaa on paljon. (Pääkirjanpito ja osakirjanpidot 2019.)

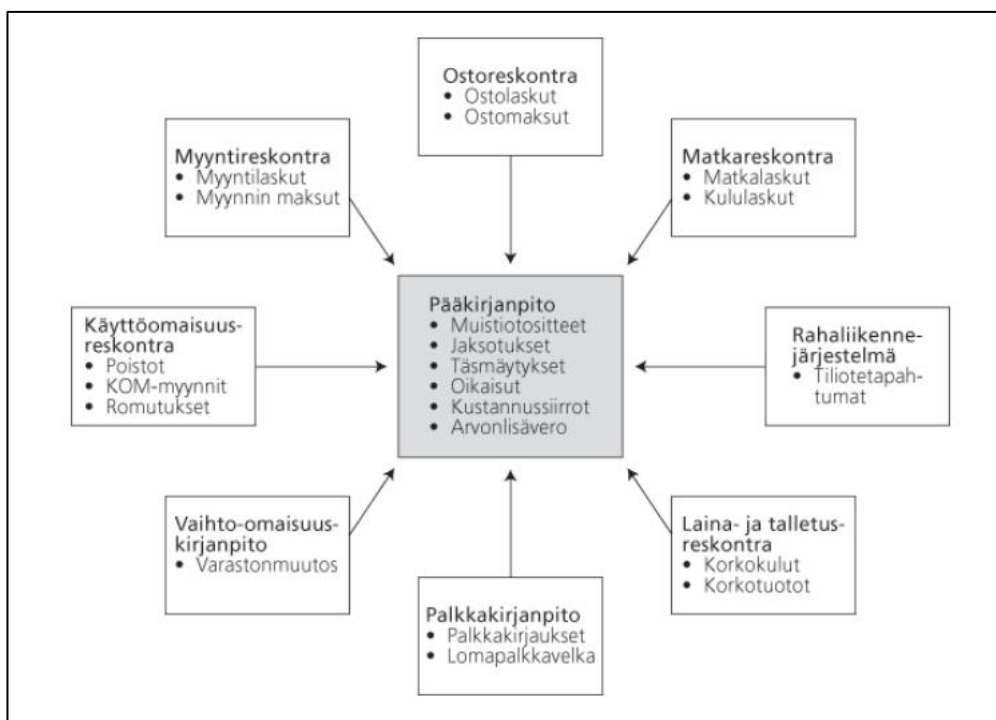
Suurin osa yrityksen liiketapahtumista kirjataan osakirjanpitojärjestelmiin. Automaation avulla nämä tapahtumat siirretään suoraan kirjanpitoon esimerkiksi osakirjanpitojärjestelmien tiedoista muodostetuilla liittymäaineistoilla. Tällöin pääkirjanpidon manuaalista työtaakkaa saadaan kevennettyä. Näin ollen, aikaa jää enemmän osakirjanpitojärjestelmien ja pääkirjanpidon tilien täsmäytys- ja analysointitoimenpiteisiin poikkeamien havaitsemiseksi sekä näistä aiheutuviin mahdollisiin korjaustoimenpiteisiin tai oikaisueriin. (Lahti & Salminen 2014, 152.) Oikaisueriä ovat tulon ja menon vähennys- tai lisäyserät, joilla tulo tai meno korjataan lopulliseen määräänsä, samoin kuin rahoituserien vähennys- tai lisäyserät. (Leppiniemi 2002).

Toimeksiantajayrityksessä on käytössä erilaisia osakirjanpitojärjestelmiä, joiden aineistot ajetaan kuukausikatkon yhteydessä varsinaiseen kirjanpitojärjestelmään SAP-järjestelmän pääkäyttäjien toimesta. Kuviossa 8 on nähtävillä liittymäaineiston kirjanpitosiirron työvaiheet.

Kuvio 8: Liittymäaineiston siirto kirjanpitoon (Liite 2)

Kuviossa 9 on nähtävillä pääkirjanpidon muodostumisen kokonaisuus, jossa pääkirjanpitoa ympäröi osakirjanpitojärjestelmät ja pääkirjanpidon-laatikossa on kuvattu manuaalisesti tai Excel-muodossa kirjanpitoon vietävät tositteet.

Kuvio 9: Pääkirjanpidon muodostuminen (Lahti & Salminen 2014, 152)

5.2 Täsmäytys

Täsmäytys-termillä tarkoitetaan ulkoisessa laskentatoimessa eri liiketapahtumien summien vertailua eri järjestelmien välillä, kuten osakirjanpidon ja pääkirjanpidon välillä (Yleisohje kirjanpidon menetelmistä ja aineistoista, 2015). Kirjanpitovelvollisen kuuluu valvoa kirjanpidon sisällön oikeellisuutta säännöllisesti, esimerkiksi kuukausittain. Täsmäytyksien avulla on tarkoitus varmistaa, että kaikki liiketapahtumat on viety pääkirjanpitoon ja, että tositteille, kirjanpitomerkinnoille sekä niiden avulla laaditulle tilinpäätökselle asetetut vaatimukset täyttyvät. Täsmäytyksillä myös valvotaan, ettei pääkirjanpidossa ole tositteilla todentamattomia tapahtumia tai muilla tavoin virheellisiä kirjauksia. (Leppiniemi 2002.)

Täsmäyttämistä voidaan tehdä monin eri tavoin, kuten vertailemalla liiketapahtumien summia, tapahtumamääriä tai rivimääriä esimerkiksi osakirjanpidon ja pääkirjanpidon välillä tai kahden kirjanpitovelvollisen välillä. Täsmäytyksessä apuna voidaan käyttää esimerkiksi kirjanpidoista muodostettavia raportteja, joille on määritelty nousemaan täsmäytettävien tilien saldot. Osakirjanpidosta voidaan esimerkiksi tuottaa raportti, josta ilmenee osakirjanpidon

tilien saldot ja pääkirjanpidosta raportti, josta ilmenee vastaavien pääkirjatilien saldot samana ajankohtana. Kaikille kirjanpidon täsmäytyksille luodaan pohja täsmäyttämällä pankkitilit. Pääkirjanpidon ja pankkitilien täsmäytyksellä voidaan osoittaa, että erillisten osakirjanpitojen, kuten myynti- ja ostoreskontran, maksutapahtumat on käsitelty täydellisinä. (Lahti & Salminen 2014, 161.)

Silloin, kun suurin osa tapahtumista tallennetaan osakirjanpitojärjestelmistä muodostettujen liittymääjojen avulla pääkirjanpitoon, on osakirjanpitojen täsmäytys pääkirjanpitoon erityisen tärkeää varmennettaessa pääkirjanpidon saldojen oikeellisuutta. Samalla pystytään havaitsemaan muut tietojärjestelmiin liittyvät tekniset tiedonsiirto-, taltiointi-, varmennus- ja käyttövirheet mahdollisimman nopeasti. (Lahti & Salminen 2014, 162.)

Pääkirjanpidon tilit tulee täsmäyttää osakirjanpidon tileihin. Näiden välinen saldo tulee olla saman suuruinen samalla hetkellä. Täsmäytys voi tapahtua manuaalisena vertailuna kahden tietolähteen välillä, kuten esimerkiksi vertaamalla pankkitilien kirjanpitosaldoja saman päivän tiliotteiden loppusaldoihin, mutta tehokkaimmin se toteutetaan automaattisten täsmäytysraporttien avulla. (Lahti & Salminen 2014, 163.)

Suurien massojen, kuten tasetilien, täsmäytys on hyvä aloittaa alustavasti jo muutama päivä ennen kauden katkoa. Tässä vaiheessa suurin osa kauden tapahtumista on jo kirjanpidossa, joten mikäli viimeisien päivien kuluessa tileille syntyy eroa, on sen juurisyy helpommin löydettävissä viimeisten päivien tapahtumien joukosta. Jotta kauden katkon aikana tietoja tarvitsisi päivittää mahdollisimman lyhyeltä aikaväliltä, kannattaa selvittää selvitystililtä, täsmäyttää osakirjanpidot pääkirjanpitoon ja tehdä alustavat tase-erittelyt. (Lahti & Salminen 2014, 165.) Toimeksiantajayrityksessä käytetään Excel-muotoisia automaattisesti pääkirjanpidon pohjalta muodostuvia raportteja täsmäytyksen tukena.

Mahdollisia syitä pääkirjanpidon ja osakirjanpidon saldojen eroihin voivat olla esimerkiksi suoraan pääkirjanpitoon tehdyt manuaaliset kirjaukset, joita ei ole osakirjanpidossa tai puutteet osakirjanpidon tapahtumien siirrossa pääkirjanpitoon. (Lahti & Salminen 2014, 163.) Jos täsmäytyksien tuloksena havaitaan ero kirjanpidossa, kyseessä on virhe, joka vaatii oikaisutoimenpiteen. Ero korjataan korjaustositteen tai muun eron aiheuttaneen kirjanpitomerkin avulla. (Yleisohje kirjanpidon menetelmistä ja aineistoista, 2015).

5.3 Käyttöomaisuus ja poistoajat

Pitkäaikaiset investoinnit, joita on tarkoitus hyödyntää kolme tai useamman vuoden ajan aktiivisesti yrityksen taseeseen käyttöomaisuutena. Nämä kirjataan vaikutusaikanaan kuluksi poistoina. Poistot vastaavat hyödykkeen taloudellista kulumista. Suunnitelman mukaiset poistot ja EVL-poistot lasketaan erikseen poistolaskennassa. (Lahti & Salminen 2014, 130.) Käyttö-

omaisuuskirjanpidon avulla seurataan pysyviin vastaaviin liittyviä hyödykkeitä. Käyttöomaisuutta seurataan käyttöomaisuuskirjanpidon avulla. Käyttöomaisuuteen liittyviä prosesseja ovat esimerkiksi käyttöomaisuushankintojen perustaminen käyttöomaisuusrekisteriin, poistolaskenta ja poistojen kirjaus pääkirjanpitoon sekä käyttöomaisuuskirjanpidon täsmäytys pääkirjanpitoon

Käyttöomaisuuden poistoajat suoritetaan kuukauden päättyessä, silloin kun kaikki uudet käyttöomaisuushankinnat sille kuukaudelle on käsitelty. Poistoajon tarkoituksena on tallentaa poistokirjaus kirjanpitoon automaattisesti. Ajon jälkeen suoritetaan täsmäytys käyttöomaisuusrekisterin ja pääkirjanpidon käyttöomaisuustilien kuukauden vaihteen saldojen välillä. (Lahti & Salminen 2014, 133.) Toimeksiantajayrityksessä käyttöomaisuutta hoidetaan samassa SAP-järjestelmässä kuin pääkirjanpitoa. Käyttöomaisuuteen liittyvät toimenpiteet tehdään kauden katkon yhteydessä.

5.4 Vyörytykset

Vyörytyksillä tarkoitetaan toimenpidettä, jonka tavoitteena on jakaa yritykselle kertyneet yhteiset kulut eri kustannuspaikoille. Jaettava summa on usein ennalta määrättyille vyörytyskustannuspaikoille kirjatut todelliset kulut. Jakoperuste, millä summa jaetaan, vaihtelee toimialakohtaisesti. Jakoperusteena voidaan käyttää esimerkiksi henkilömäärää. Vyörytyksen perusteet voidaan määritellä useissa järjestelmissä niin, että ajon voi suorittaa automaattisesti, esimerkiksi silloin, kun kaikki tarvittavat kirjaukset ovat valmiita. (Lahti & Salminen 2014, 161.)

Toimeksiantajayrityksessä vyörytysajat suoritetaan ennalta määrättyinä ajankohtana pääkirjanpitäjien toimesta. SAP-järjestelmän pääkäyttäjät ovat vastuussa vyörytysten valmistumisesta. Toimeksiantajayrityksessä vyörytysajoilla kohdistetaan liikekuluja toiminnoille ja eri vakuutusluokkaryhmille. Tämä perustuu Finanssivalvonnan määräys- ja ohjekokoelmassa esitettyihin vakuutusyrityksen laskentajärjestelmälle asetettuihin vaatimuksiin liikemenojen laskennalle:

”Vakuutusyrityksen on järjestettävä laskentatoimensa siten, että kirjanpidon tavanomaisten tuloslaskenta - ja erilläänpilottehtävien ohella, on mahdollista kohdistaa kirjanpidon erät aiheuttamisperiaatetta noudattaen tai erilaisia jakosääntöjä apuna käyttäen yhteisiä palveluja käyttäville kirjanpitovelvollisille ja yhden yhtiön eri toiminnoille ja vakuutusluokkaryhmille.” (MOK 4.1.1 (4))

”Laskentatoimen avulla tulee voida selvittää toimintokohtaiset liikemenot ja poistot. Lisäksi on voitava selvittää tilinpäätöksen liitetiedossa esitettävät vakuutusluokkaryhmät - ja menolajikohtaiset tiedot.” (MOK 4.1.1 (5))

5.5 Raportointi

Ulkoisten raporttien tehtävänä on täyttää yrityksen lakisääteisen raportoinnin tarpeet. Ulkoiset raportit perustuvat yleensä kirjanpidon tileihin, ja yleisimmin käytetyt ulkoiset raportit ovatkin tilikohtaiset tuloslaskelma- ja taseraportit. Viranomaisilmoitukset ovat osa ulkoista raportointia. Yrityksen tulee raportoida osana talousraportointia viralliset tiedot useille eri tahoille. Virallinen tilinpäätös on keskeisin näistä. Taloustietoja raportoidaan myös verottajalle vuosiveroilmoituksen muodossa. (Lahti & Salminen 2014, 173.)

Ulkoinen talousraportointi alkaa siitä, kun pääkirjanpito ja tilinpäätösluvut valmistuvat. Parhaimmillaan erilaiset raportit valmistuvat automaattisesti tai ovat monilta osin jatkuvasti reaaliaikaisesti ajan tasalla. Lisäksi raporttien käyttäjät pystyvät käyttämään raportteja itsenäisesti. (Lahti & Salminen 2014, 172.)

Yksi keskeisistä ulkoisen raportoinnin raportoinneista on arvonlisäveroraportointi. Arvonlisäveron raportoinnin pohjana käytetään yleensä pääkirjanpitoon kirjattujen tapahtumien arvonlisäverokodeja. Arvonlisäverokodeilla merkitään erilaiset ALV-raportointiin vaikuttavat tapahtumat ja raportit voidaan muodostaa näiden koodien perusteella.

Tilinpäätösraportointiin eli tilinpäätöksen ja tasekirjan laatimiseen liitetietoineen ja sen automatisointiin on olemassa omia tähän tarkoitukseen kehitettyjä ohjelmistoja. Näistä on erityisesti hyötyä isoille organisaatioille, joilla on esimerkiksi suuri määrä konserniyrityksiä sekä tilinpäätösraportointi on laajaa ja monimutkaista. (Lahti & Salminen 2014, 175.) Toimeksiantajayrityksessä ulkoisen raportoinnin tarpeet on pitkälle automatisoituja. Raporttien muodostamisen apuna käytetään valmiita raportointipohjia, joiden avulla muodostetaan tarvittavat raportit pääkirjanpidon tietojen perusteella.

Myös Finanssivalvonta edellyttää vahinkovakuutusyhtiöitä toimittamaan määrättyjä tietoja toiminnastaan vuosittain ja neljännesvuosittain valvontaa varten. Valvonnan tavoitteena on varmistaa toimijoiden taloudelliset edellytykset, jotta ne pystyvät suoriutua velvoitteistaan, kuten vakuutuskorvausten maksamisesta. FIVA valvoo vahinkovakuutusyhtiöiden hallinnon luotettavuutta ja riskienhallinnan menettelytapoja. Valvontaan kuuluu myös vakuutusteknisien riskien arvioimista, kuten vastuuvelan laskentaa ja vastuuvelan riittävyttä sekä sijoitustoiminnan riskejä. (Vahinko- ja henkivakuutus 2019.) Vahinkovakuutusyhtiöiden tulee toimittaa FIVA:lle neljännesvuosittain tietoja sijoituksista ja tunnusluvuista. Näiden raporttien muodostaminen on ulkoisen laskentatoimen vastuulla. (Raportointi 2019).

6 Osavuositarkastuksen sisältö

Luvussa 4.1. on mainittu kirjanpidon tavoitteena olevan kerran vuodessa julkaistava tilinpäätös. Tilinpäätöksen yhteydessä julkaistaan vuosikertomus ja myös puolivuositarkastuksen taulukko-osassa esitetään tilinpäätöstietoja. Yhtiö voi vapaaehtoisesti julkaista myös kolmen- ja yhdeksän kuukauden kohdalla osavuositarkastukset taulukko-osineen. Osavuositarkastus voi sisältää täyden tilinpäätöksen tai tilinpäätöslyhennelmän lyhyemmältä kalenterivuoden ajanjaksolta. Osavuositarkastuksen sisältö on säännelty Finanssivalvonnan tiedonantovelvollisuuden standardin mukaan. Vakuutusyhtiölaki (521/2008) määrää vakuutusyhtiötoiminnan toteuttamisen peruslinjoista, myös osavuositarkastuksen laatimisesta. (Haaramo 2018, 55).

Osavuositarkastuksessa tulee ilmoittaa riittävät tiedot yhtiön toiminnasta, tuloksesta ja toiminnan kehityssuunnasta hyvää kirjanpitoa noudattaen. Osavuositarkastuksessa sovelletaan lähtökohtaisesti samoja laatimisperiaatteita kuin vuositilinpäätöksessäkin. Vaikka kyse on verrattain lyhyestä ajanjaksosta, ei raportoinnin tarkkuustaso saa olennaisesti poiketa tilinpäätöksessä noudatettavasta. Esitettävien tietojen on oltava vertailukelpoisia edellisen tilikauden vastaavan ajanjakson tietoihin. (Arvopaperimarkkinalaki 746/2012.)

Osavuositarkastuksella tulee luoda yleiskuvaus yrityksen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta sekä niiden kehityksestä katsauskaudella. On myös tehtävä selostus merkittävien tapahtumien ja liiketoimien vaikutuksista yrityksen toiminnan tulokseen ja taloudelliseen asemaan. Liiketoimintaan liittyviin merkittäviin riskeihin ja epävarmuustekijöihin on myös otettava kantaa. (Arvopaperimarkkinalaki 746/2012.)

Jos osavuositarkastuskaudelle sisältyy tapahtumia, jotka eivät toistu enää tilikauden seuraavien neljännesten aikana, tulee niistä mainita kaikissa tilikauden aikana laadituissa osavuositarkastuksissa. Tällä varmistetaan oikean ja riittävän kuvan antaminen yrityksestä. Katsauskauden jälkeisiä yhtiön toimintaan ja tulokseen olennaisesti vaikuttavista tapahtumista on tehtävä selostus siinä määrin kuin tämä on mahdollista. (Yleisohje Valtiovarainministeriön asetuksissa tarkoitetun tilinpäätöksen, tilinpäätös-tiedotteen ja osavuositarkastuksen laatimisesta 2002, 28.)

Toimeksiantajayritys julkaisee tuloksensa kahdesti vuodessa. Vuoden alussa julkaistaan koko edellisen vuoden tulos ja alkusyksystä julkistetaan yhtiön puolivuositulo. Sisäiseen käyttöön osavuositarkastus laaditaan myös kolmannen ja yhdeksännen kuukauden kohdalla.

Osavuositarkastukseen sisällytetään selostus, jolla pyritään täsmentämään viimeisimmän tilikauden päättymisen jälkeen tapahtuneita muutoksia kertomalla niihin vaikuttaneista merkittävistä tapahtumista ja liiketoimista. Tällaisia tapahtumia voi olla esimerkiksi vaihto-omaisuuden arvonalentumiset tai niiden peruutukset, käyttöomaisuuden hankinnat ja myynnit sekä näitä koskevat sitoumukset. (Haaramo 2018, 56.)

Koko vuoden tuloksen perusteella lopullisesti määräytyvät erät, kuten tuloverot, kirjataan kullakin jaksolla parhaaseen arvioon perustuen siitä määrästä, jonka odotetaan toteutuvan koko tilikaudelta. Edellisillä jaksoilla kirjattuja tuloveroja saatetaan joutua oikaisemaan kyseisen tilikauden myöhemmissä osavuusjaksoilla, jos arvio muuttuu. Osavuusikatsauksessa tehtyä liikearvon arvonalentumistappiota ei kuitenkaan saa peruuttaa myöhempinä osavuosina tai tilikausina. Näitä muutoksia ei myöskään voida oikaista takautuvasti osavuusikaudelle, vaan oikaisu kirjataan kulloinkin raportoitavalle kaudelle. (Haaramo 2018, 56.)

7 Opinnäytetyön toteutus

7.1 Opinnäytetyön lähtökohdat

Ehdotus opinnäytetyön aiheesta tuli suoraan toimeksiantajayritykseltä. Koska tavoitteena on muodostaa konkreettinen tuotos toimeksiantajalle, valikoitui toteuttamistavaksi luonnollisesti toiminnallinen opinnäytetyö. Opinnäytetyö toteutetaan toiminnallisena projektina, jonka lopputuotoksena yritys saa käyttöönsä sellaisenaan käytettävän, yrityksen toiminnan mukaisen prosessikuvauksen ulkoisen laskentatoimen osavuusikatsausprosessista. Opinnäytetyön tekijä koki aiheen ja opinnäytetyön toteuttamistavan erittäin mielisiksi, sillä toiminnallinen opinnäytetyöprosessi konkreettisine tuotoksineen kehittää ammatillista osaamista merkittävästi. Aiheen rajaamiseen vaikuttivat merkittävästi kaksi tekijää: tarve osavuusikatsauksen laatimisen prosessien mallintamiselle sekä opinnäytetyön tekijän oma työnkuva SAP-järjestelmän pääkäyttäjänä ulkoisen laskentatoimen tiimissä.

Toiminnallisen opinnäytetyön pohjana toimii tarve tai ongelma, jonka ratkaisuksi tuotetaan konkreettinen tuote tai tuotos toimeksiantajalle. Tuotokselta odotetaan käytännölläisyyttä, jotta sitä pystytään käyttämään työssä mahdollisimman hyvin hyödyksi. Toiminnallinen opinnäytetyö yhdistää opiskelijan ammatillista osaamista niin käytännön tekemisen kuin tietoperustan osalta. Toiminnallisen opinnäytetyön muodostaminen vaatii myös ammatillisen viestintäosaamisen hallintaa sekä tutkivaa työtettä. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 53). Toiminnallinen opinnäytetyö vaatii itse käytännön tuotoksen lisäksi myös kirjallisen raportin (Vilkkä & Airaksinen 2003, 9).

Toiminnallista opinnäytetyötä tehdessä on tärkeä muistaa aineiston laadun kriittinen arviointi. Usein aineiston laatu on olennaisempaa kuin sen määrä. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 53). Tässä opinnäytetyössä toiminnallinen osuus toteutettiin teoreettisen pohjan avulla täyttämään opinnäytetyötä varten laadittu suunnitelma sekä tavoitteet. Toiminnallisen osuuden tietoperusta kerätään käymällä läpi kohderyhmän toimintatapoja ryhmäkeskustelujen avulla, jotka mukailevat teemahaastattelua.

Teemahaastattelulla tarkoitetaan haastattelumuotoa, jossa esitettäville kysymyksille ei olla määritetty tarkkaa muotoa tai järjestystä. Teemahaastattelua voidaan näin ollen luonnehtia puolistrukturoiduksi haastatteluksi. Tämän menetelmän avulla on tarkoitus kerätä pääasiassa kvalitatiivista tietoa. Tilanteena teemahaastattelu on keskustelunomainen, jossa keskustelua ohjaa ennalta suunnitellut teemat. Pääpaino teemahaastattelussa on luontevasti etenevässä vapaamuotoisessa keskustelussa, joka liittyy suunniteltuihin teemoihin. Tästä johtuen teemahaastattelua varten ei ole tarkoitus valmistautua yksityiskohtaisten ja tarkkojen kysymysten kanssa. Sen sijaan muutamia teemoihin liittyviä avainsanoja voidaan laittaa ylös, jotta keskustelu pysyy rikkaana. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 47.)

Keskustelujen pohjana käytetään toimeksiantajaryityksessä aikaisemmin muodostettua osavuositarkastuksen prosessikarttaa ja opinnäytetyötä varten muodostettua teoriapohjaa. Työväiteitä tarkentavien keskustelujen ja prosessikarttojen avulla opinnäytetyön tekijä pyrkii muodostamaan prosessikulkukaavion osavuositarkastuksen prosesseista.

On hyvinkin tavallista, että työn suunnitelmaa muutetaan kesken sen toteutuksen, johtuen toiminnasta saadusta palautteesta. (Suojanen 1992, 59). Tämän palautteen on tarkoitus olla sellaista, jota voidaan käyttää hyödyksi toiminnallisessa opinnäytetyössä. Näin tekijä pystyy täsmentämään, rajaamaan, kehittämään ja uudistamaan toiminnallista tuotosta ja tätä kautta jalostamaan sitä parempaan muotoon loppukäyttäjälle. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 55). Tässä opinnäytetyössä edellisen kaltaiset parannusehdotukset ovat toivottuja sekä odotettuja ja toimintatapojen läpikäynnit palvelevat myös sitä tarkoitusta, että mahdolliset epäjohtonmukaisuuden ja erot tekemisissä paljastuisivat. Näin ollen toimintaa saataisiin yhdenmukaistettua tekijöiden välillä.

Opinnäytetyön toiminnallisen osuuden tietoperustan muodostamisessa sovelletaan tapaustutkimusta. Kyseessä on kehittämistyö, jonka tarkoituksena on tuottaa tietoa nykyhetkessä tapahtuvasta asiasta sen todellisessa toimintaympäristössä. Edellä mainittujen asioiden tutkimusmenetelmäksi tapaustutkimus soveltuu hyvin, koska tapaustutkimuksella on tarkoitus tuottaa yksityiskohtaista ja syvällistä tietoa tutkittavasta tapauksesta tai ilmiöstä. Tavallisesti tapaustutkimuksen tiedonkeruumenetelminä käytetään kyselyitä, haastatteluja tai yrityksen dokumenttiaineistoa. (Ojasalo 2009, 52.)

Tapaustutkimus on empiirinen tutkimusmenetelmä (Yin 1994, 13) ja tutkimukselle tyypillisiä piirteitä ovat, että sen kohteena voidaan käyttää ryhmää, yksilöä, tapahtumia tai laajempia ilmiöitä, joita tarkastellaan aina niiden omassa ympäristössä. Tapaustutkimus on luonnollinen ja kokonaisvaltainen tutkimusmenetelmä, koska tutkittavat ja tutkivat ovat tiiviissä vuorovaikutuksessa keskenään. Tutkijan ja kohteen välillä on näin oltava keskinäinen luottamus, jotta tiivis yhteistyö on mahdollista. (Poikkimäki & Koivisto 2006, 19).

7.2 Opinnäytetyön eteneminen

Päätös opinnäytetyön tekemisestä tehtiin tammikuussa 2019. Toimeksiantajalla oli visio prosessikuvauksen muodostamisesta ryhmän vahinkovakuutusyhtiöiden osavuosisikatsausprosessista. Tammikuun aikana käytiin läpi opinnäytetyön tekijän ajatuksia opinnäytetyön alustavasta aiheesta ja rakenteesta sekä toimeksiantajan toiveita toiminnallisen tuotoksen osalta.

Opinnäytetyön muodostaminen aloitettiin helmikuussa 2019, jolloin opinnäytetyön aihe ja tarkoitus oli saatu luonnosteltua. Prosessin etenemiselle hahmoteltiin toimintasuunnitelma yhdessä toimeksiantajan kanssa. Opinnäytetyössä käsiteltävää teoriaosuutta prosessikuvauksen ja osavuosisikatsauksen osalta alettiin kokoomaan heti opinnäytetyöprosessin alettua. Tarkoituksena oli selventää prosessikuvauksen perusteita ja osavuosisikatsauksen pääperiaatteita niin opinnäytetyön lukijalle, kuin sen tekijällekin.

Näiltä osin teoriaosuus alkoi lähestyä sen viimeistelyä muotoa huhtikuussa 2019, jolloin toiminnallisen osuuden varsinainen muodostaminen aloitettiin. Prosessikuvauksen muodostaminen alkaa prosessin tunnistamisella, jotta lopputulokseksi saadaan selkeä ja ehyt kokonaisuus, joka on eriytetty muista prosesseista omaksi selkeäksi kokonaisuudeksi. Ehdotus osavuosisikatsausprosessin mallintamisesta tuli toimeksiantajalta, joten prosessin tunnistaminen ei ollut tarpeellista.

Opinnäytetyön alustava aihe käsitti osavuosisikatsausprosessin kuvauksen kaikkien vastuullisten osastojen osalta. Aihe ei laajuudellaan vastannut opinnäytetyötä ja eri toimintojen käsittely olisi voinut jäädä pintapuoliseksi. Näin ollen, aihe rajattiin opinnäytetyön tekijän ehdotuksesta koskemaan vain ulkoisen laskentatoimen osavuosisikatsausprosessia. Tällä mahdollistettiin prosessikuvauksen toimintojen mallintaminen yksityiskohtaisemmalle tasolle ja opinnäytetyön pitäminen hallittavana kokonaisuutena. Opinnäytetyön tavoitteena oli mallintaa osavuosisikatsausprosessi prosessinkulukaaviona.

Ulkoisen laskentatoimen osavuosisikatsausprosessin mallintamisen apuna käytettiin toimeksiantajayrityksessä jo aikaisemmin muodostettua prosessikarttaa. Prosessikartassa oli havainnollistettu osavuosisikatsauksen kannalta oleellimmat funktiot, ydinfunktiot. Osavuosisikatsauksen laatimisen mahdollistavat toiminnot oli siis jo määritelty, joten niiden tunnistamiselle ollut tarvetta.

Prosessikartan avulla aloitettiin hahmottelemaan varsinaista prosessikuvausta Microsoft Visio-piirtotyökalun avulla. Opinnäytetyön tekijällä ei ollut aikaisempaa kokemusta prosessien mallintamisesta tai työkalun käytöstä. Samanaikaisesti aloitettiin ulkoisen laskentatoimen tehtäviä käsittelevän teoriaosuuden koostaminen. Teoriaosuudella pyrittiin selkeyttämään prosessikuvauksessa havaittavien toimintojen perusteita, kuten esimerkiksi Excel-tositteen käsitettä ja vyörytysajoja, opinnäytetyön lukijalle.

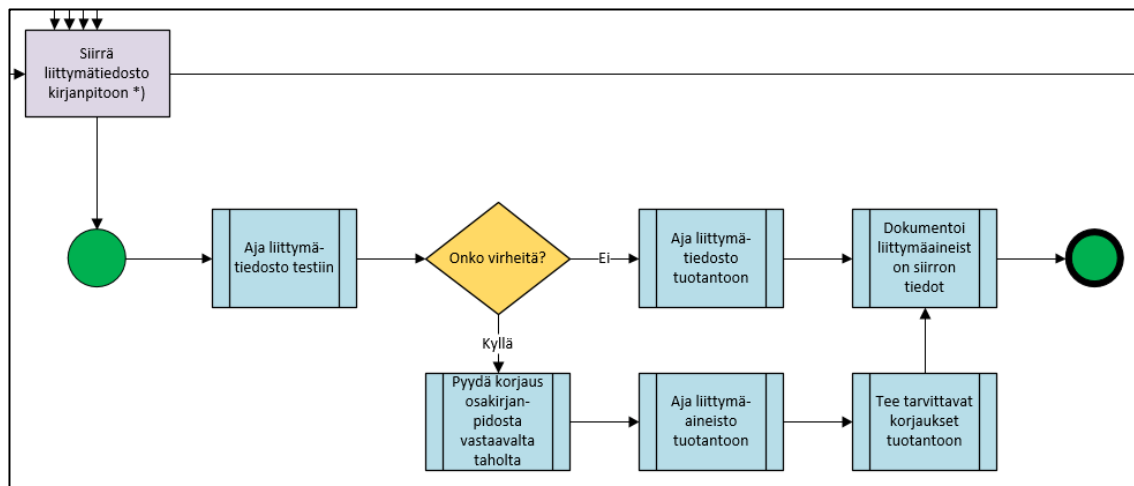
Merkittävän edun prosessikuvauksen muodostamiseen toi opinnäytetyön tekijän työskentely toimeksiantajayrityksen ulkoisen laskentatoimen tiimissä. Aikaisempi tietämys ja käytännön kokemus työtehtävistä helpottivat eri toimintojen liittämistä toisiinsa. Opinnäytetyön tekijän omat pääkäyttäjän työtehtävät toimivat prosessikuvauksen tukipilarina, jonka ympärille muut toiminnot mallinnettiin.

Muiden toimintojen hahmottaminen kesti huomattavasti pidempään. Ydinfunktioiden toteutusta toimeksiantajayrityksessä ja merkitystä osavuosikatsausprosessille käytiin läpi ulkoisen laskentatoimen esimiehen kanssa läpi prosessikuvauksen ensimmäisen luonnoksen jälkeen huhtikuussa. Tarkoituksena oli selkeyttää opinnäytetyön tekijän omaa kokonaiskäsitystä prosessin toiminnoista ja niiden syy-seuraus-suhteita. Prosessikuvauksen hahmottuessa, toimeksiantajan kanssa pohdittiin tarkemmin, millä tasolla eri toiminnot tulisi kuvata ja mitä asioita prosessikuvaukseen tulisi ehdottomasti sisältyä. Prosessikuvauksen ollessa vielä hahmotelmavaiheessa ei merkittäviä linjauksia kuvaustason suhteen saatu aikaan.

Osavuosikatsauksen onnistunut laatiminen edellyttää ennalta määrätyn tarkan aikataulun muodostamista. Tietyille toiminnoille on määritelty tarkat suorittamispäivät osavuosikatsausprosessissa. Selkeänä tavoitteena oli jaksottaa prosessikuvaus osavuosikatsauksen arkipäivien mukaan. Prosessikuvauksen jaksottaminen päiväkohtaisesti helpottaa myös kokonaisuuden hahmottamista eri toimijoiden välillä. Prosessikuvauksesta on selkeästi nähtävissä saman päivän aikana tehtävät toimenpiteet.

Seuraava yhteinen läpikäynti pidettiin toukokuussa 2019, kun prosessikuvaukseen oltiin mallinnettu ulkoisen laskentatoimen ydinfunktiot sekä prosessien tehtävien kulku pääkäyttäjien toimintojen osalta. Opinnäytetyön teoriaosuus oli tässä vaiheessa viimeistelyä vaille valmis. Paikalla oli ulkoisen laskentatoimen esimiesten lisäksi kaksi pääkirjanpitäjää. Läpikäynnin tarkoituksena oli tarkentaa erillisten toimintojen aikataulua osavuosikatsausprosessissa ja selvittää niiden liitännäisyys pääkäyttäjätöimenpiteisiin. Kyseisen tapaamiskerran aikana ei havaittu merkittäviä eroja silloiseen prosessikuvaukseen mallinnetuissa ydinfunktioissa, joten vaikutus prosessikuvaukseen oli vähäinen, sillä suuria muutoksia prosessikuvaukseen ei ollut tarpeellista tehdä.

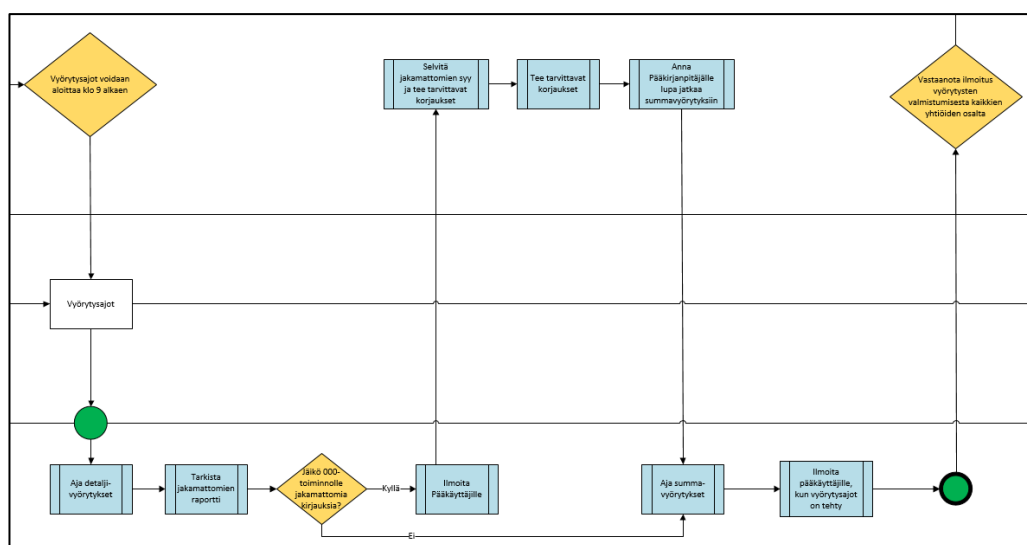
Prosessikuvauksen toimintojen alkaessa selkiytyä, suurimmaksi haasteeksi nousi toimintojen liittäminen toisiinsa; kuinka kuvata esimerkiksi monta päivää kestäviä toimintoja tai useamman kerran toistuvia toimintoja. Useampaan kertaan toistuvien toimintojen aliprosessit päätettiin kuvata vain ensimmäisellä esiintymiskerralla kokonaisuudessaan ja seuraavilla esiintymiskerroilla näihin aliprosesseihin viitataan tähdellä toiminnon yhteydessä, kuten kuviossa 10 esitettyssä liittymäaineiston siirrossa SAP FICO:n havaitaan.

Kuvio 10: Liittymäaineiston siirto SAP FICO (Liite 2)

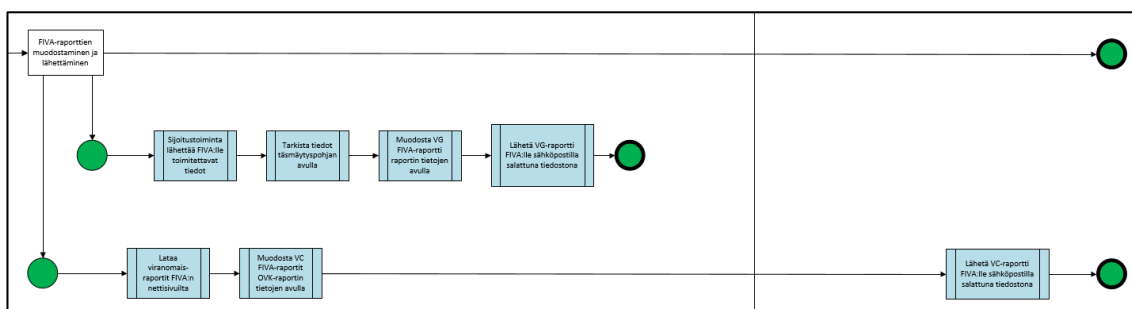
Tällaisia toimintoja ovat Excel-tositteen ajoprosessi SAP FICO:n (Liite 1) ja liittymätiedoston siirto SAP FICO:n (Liite 2). Toistuvat aliprosessit kuvataan vain kerran, jotta prosessikuvauksen luettavuus pysy mahdollisimman selkeänä. Myös aliprosessien erottaminen yltason toiminnosta osoittautui hankalaksi toteuttaa.

Ongelman ratkaisemiseksi, aliprosessin työvaiheet kuvattiin selkeästi yltasoa alempana ja niiden kuvaamiseen käytettiin eri väriä. Kuviossa 11 on kuvattu vyörytysajojen suorittamisen kokonaisuus, jossa valkoinen ”Vyörytysajot”-ruutu kuvastaa ylemmän asteen toimintoa, vihreä pallo kuvion vasemmassa laidassa kuvastaa vyörytysprosessin alkamista, siniset ruudut muodostavat vyörytysajojen kokonaisuuden, keltaiset suunnikkaat ovat prosessin kontrollipisteitä ja vyörytysajojen prosessin päätepistettä kuvataan vihreällä pallolla paksuilla mustilla reunoilla kuvion oikeassa laidassa.

Kuvio 11: Vyörytysajot (Liite 4)

Aliprosessien kokonaisuuden hahmottamiseksi prosessiin lisättiin aliprosessin aloitus- ja lopetuspisteet. Näitä kuvataan vihreillä palloilla. Tämä on havainnollistettu kuviossa 12. Aliprosessin selkeät aloitus- ja lopetuspisteet helpottavat esimerkiksi tilanteita, joissa aliprosessi kulkee monen toimijan kautta. Lisäksi, tällä ratkaisulla saatiin kuvattua selkeästi sellaiset prosessit, joiden toteuttaminen kestää useamman päivän, kuten kuviossa 12 on havainnollistettu. Kuvion keskiosassa nähtävä pystyviiva kuvaa päivän vaihtumista.

Kuvio 12: FIVA-raporttien muodostaminen ja lähettäminen

Opinnäytetyöprosessin loppupuolella, kun prosessikuvaus oli pääkäyttäjien toimintojen osalta viimeistelty, prosessi käytiin kertaalleen läpi pääkirjanpitäjien toimintojen osalta ja tehtiin viimeiset tarkennukset aliprosessien sisältöön. Lopullisen muotonsa ulkoisen laskentatoimen osavuositarkastuksen prosessikuvaus sai kesäkuun alussa.

8 Opinnäytetyön toiminnallisen osuuden arviointi

Opinnäytetyöllä oli tarkoitus selvittää, mitä eri työvaiheita LähiTapiola Palvelut Oy:n muodostama osavuositarkastus LähiTapiola-ryhmän vahinkovakuutusyhtiöille sisältää ja miten ne yrityksessä tuotetaan. Työvaiheet oli tarkoitus esittää prosessikuvauksen muodossa. Prosessikuvauksesta tulisi pystyä havaitsemaan osavuositarkastuksen tarkka työkulku ja liitännäisyys eri toimijoiden välillä. Toimeksiantajayrityksessä prosessikuvausta on tarkoitus hyödyntää yleiseen prosessien dokumentointiin sekä jatkuvaan toimintojen ja toimintatapojen kehittämiseen. Lisäksi, prosessikuvausta käytettäisiin apuna perehdyttämisessä ja muutostilanteiden hallinnassa. Opinnäytetyön toiminnallisen osuuden muodostaminen voitiin siis käsittää toimeksiantajan päätavoitteeksi.

Toiminnallisen osuuden laatimisen apuna käytettiin osavuositarkastuksen ydinfunktiot sisältävää prosessikarttaa ja ulkoisen laskentatoimen työntekijöiden kanssa käytyjä teemahaastatteluita sekä opinnäytetyön tekijän oman työskentelyn arviointia toimeksiantajayrityksessä. Opinnäytetyön tekijä on saanut muodostettua opinnäytetyöprosessin tuotoksena toimeksiantoa vastaavan prosessikuvauksen, joka toteuttaa sellaisenaan toimeksiantolle asetetut tavoitteet.

Valmis prosessikuvaus (Liite 4) sisältää toimeksiantajayrityksen ulkoisen laskentatoimen osavuosikatsausprosessin laatimisen toiminnot sekä niiden aliprosessit. Prosessikuvaus vastaa teoriaosuudessa käsiteltyä oikeaoppisen prosessikuvauksen rakennetta, eri toimijoiden väliset liitännäisyydet ovat selkeästi havaittavissa sekä eri toiminnot on mallinnettu halutulle tasolle kuitenkin kokonaiskuvan säilyessä luettavana.

Opinnäytetyön toiminnallisen tuotoksen onnistumisen arvioimiseksi toimeksiantajayrityksessä suoritettiin ulkoisen laskentatoimen esimiehelle teemahaastattelu. Haastattelu (Liite 3) pidettiin 7.6.2019 toimeksiantajayrityksen pääkonttorilla Espoossa, kun haastateltava oli saanut tutustua opinnäytetyöraporttiin ja valmiiseen toiminnalliseen tuotokseen. Haastattelulla pyrittiin selvittämään, vastaako opinnäytetyön toiminnallinen osuus toimeksiantoa ja toteutusta se toimeksiannolle asetetut tavoitteet. Lisäksi, haastattelussa arviointiin opinnäytetyön tekijän suoriutumista opinnäytetyöprosessissa.

Ulkoisen laskentatoimen esimies koki opinnäytetyön toiminnallisen tuotoksen vastaavan hyvin toimeksiantoa. Prosessikuvauksessa on pystytty kuvaamaan ulkoisen laskentatoimen osavuosikatsausprosessin rakenne sekä siihen liittyvät toiminnot selkeästi ja informatiivisesti, kuitenkin kokonaisuuden pysyessä luettavana. Toiminnalliselle tuotokselle asetetut tavoitteet saadaan toteutettua prosessikuvausta hyödyntämällä toimeksiannon mukaisesti. Prosessikuvaus auttaa hahmottamaan osavuosikatsausprosessin kokonaisuutta, mikä helpottaa muutostilanteiden hallintaa ja prosessin kehittämistä tehokkaammaksi. Kokonaisuudessaan opinnäytetyön toiminnallisen osuuden voidaan todeta vastaavan sitä, mitä toimeksiannolla lähdettiin hakemaan.

Opinnäytetyön tekijän toiminta opinnäytetyöprosessin aikana oli oma-aloitteista ja reippaasti työhön tarttuvaa. Ulkoisen laskentatoimen esimies koki, että opinnäytetyölle oli asetettu selkeä aikataulu ja opinnäytetyön tekijä osoitti toiminnallaan prosessin etenevän aikataulun mukaisesti. Opinnäytetyön etenemisestä raportoitii säännöllisesti, mikä vahvisti tätä tunnetta. Opinnäytetyön tekijän työskentelytapa osoitti itsenäisyyttä ja ammatillista osaamista. Tästä kertoo prosessikuvauksen muodostaminen ilman aikaisempaa kokemusta uuden työkalun avulla. Opinnäytetyöprosessin ja toiminnallisen tuotoksen perusteella opinnäytetyön tekijälle voidaan antaa vastaavia tehtäviä jatkossakin.

9 Yhteenveto

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, mitä eri työvaiheita LähiTapiola Palvelut Oy:n ulkoisen laskentatoimen laatima osavuosikatsaus LähiTapiola-ryhmän vahinkovakuutusyhtiöille sisältää ja miten ne yrityksessä tuotetaan. Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa toimeksian-

tajayritykselle sellaisenaan käytettävissä oleva, yrityksen toimintojen mukainen prosessinkul-
kukaavio, josta käy ilmi ulkoisen laskennan suorittamat työvaiheet osavuosisikatsauksien laati-
misessa yhtiöryhmän vahinkovakuutusyhtiöille.

Opinnäytetyön toimeksiantajana toimi LähiTapiola Palvelut Oy, joka on osa suomalaista
pankki- ja vakuutuspalveluita tarjoavaa LähiTapiola-finanssiryhmää. LähiTapiola Vahinkoyhtiö
on LähiTapiola-ryhmän vakuutusyhtiölain mukainen ryhmän ylin emoyritys. LähiTapiolan
alueyhtiöiden verkosto koostuu 20 alueellisesta keskinäisestä vakuutusyhtiöstä. Alueyhtiöiden
ja LähiTapiola-vahinkovakuutuksen lisäksi yhtiöryhmän muodostavat valtakunnalliset LähiTa-
piola Henkiyhtiö, LähiTapiola Varainhoito sekä LähiTapiola Kiinteistövarainhoito. LähiTapiola
on uudistumassa perinteisestä vakuutusyhtiöstä elämänturvayhtiöksi. Elämänturvalla pyritään
luomaan asiakkaille kokonaisvaltaista ja ennakoivaa palvelua terveyden, turvallisuuden ja ta-
louden alueilla. (Tietoa yhtiöryhmästä 2019.)

LähiTapiola Palvelut Oy tuottaa LähiTapiola-ryhmään kuuluvien liiketoimintayhtiöiden ja ryh-
män ohjaustoimintojen tarvitsemia asiantuntija-, kehitys- ja tukipalveluita, kuten henkilöstön
tuki-, markkinointi-, riskienhallinta- ja talouspalveluita (LähiTapiola Palvelut Oy, 2019).

Opinnäytetyö on kuvattu LähiTapiola Palvelut Oy:n tarjoamiin talouspalveluihin kuuluvan ul-
koisen laskentatoimen näkökulmasta. Opinnäytetyön toiminnallisena osuutena toteutettuun
prosessikuvaukseen on mallinnettu toimeksiantajayrityksen ulkoisessa laskentatoimessa tehtä-
viä toimintoja, joiden lopputuloksena muodostetaan LähiTapiola-ryhmän vahinkovakuutusyhti-
öiden osavuosisikatsaukset.

Prosessien kuvaaminen on yksi viestinnän väline. Se on keino mallintaa yrityksen toimintaa vi-
suaalisesti, jotta sitä voidaan ymmärtää, analysoida ja kehittää. (Laamanen 2002, 75.) Pro-
sessikuvaus on työkalu organisaation hahmottamiseen, hallintaan ja kehittämiseen. Prosessin
kuvaus helpottaa sekä sisäistä, että ulkoista viestintää ja selkeyttää ajatuksia sekä dokumen-
tointia. Prosessien kuvaamisella on tavoitteena tuottaa selkeä ja yhdenmukainen kaavio,
josta käy ilmi selkeästi ja halutulla tasolla prosessin eri vaiheet ja niiden kulku. (JUHTA
2012.)

Kaikki, jotka harjoittavat ammatti- tai liiketoimintaa ovat toiminnastaan kirjanpitovelvollisia.
Ulkoisen laskentatoimi koostaa yrityksen kirjanpidon ja muodostaa sen perusteella tilinpää-
töksen. Tilinpäätöksellä kuvataan yrityksen taloudellista tulosta ja asemaa. (Jyrkkiö & Riis-
tama 2004, 25.) Yleisiä piirteitä ulkoisen laskentatoimen tehtäville ovat tehtävien objektiiv-
isuus, suunnitelmallisuus ja ne tulee olla todennettavissa sekä tarkistettavissa. (Kinnunen &
Leppiniemi 2002, 161.)

Ulkoisen laskennan toimintaa määräävät erilaiset lait ja säädökset, koska ulkoisen laskennan tehtävänä on selvittää yrityksen lakisääteinen tulos. Tärkeimmät säädökset muodostavaa kirjanpitolaki (KPL) ja kirjanpitoasetus (KPA). Lakeja täydennetään erilaisilla asetuksilla ja sovellusohjeilla, esimerkiksi kirjanpitolautakunnan yleisohjeilla ja lausunnoilla lain soveltamisesta. (Ikäheimo, Lounasmeri & Walden 2005, 33-38.) Ulkoisen laskentatoimen toimintaa vakuutusyhtiössä ohjaa lisäksi Vakuutusyhtiölaki (Vakuutusyhtiölaki 521/2008) sekä muun muassa Finanssivalvonta. Sosiaali- ja terveysministeriön antamassa asetuksessa (Sosiaali- ja terveysministeriön asetus vakuutusyrityksen tilinpäätöksestä ja konsernitilinpäätöksestä 614/2008) ohjataan vakuutusyrityksen tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen laatimisen periaatteita.

Osavuositarkastuksen muodostaminen vaatii yritykseltä merkittäviä ponnisteluja ja valmistautumista. Osavuositarkastuksessa sovelletaan lähtökohtaisesti samoja laatimisperiaatteita kuin vuositilinpäätöksessäkin. Vaikka kyse on verrattain lyhyestä ajanjaksosta, ei raportoinnin tarkkuustaso saa olennaisesti poiketa tilinpäätöksessä noudatettavasta. Lisäksi, esitettävien tietojen on oltava vertailukelpoisia edellisen tilikauden vastaavan ajanjakson tietoihin. (Haaramo 2018, 58.)

Koska opinnäytetyön tavoitteena oli muodostaa konkreettinen toimeksiantajayrityksen käyttöön jäävä lopputuotos, toteutettiin työ toiminnallisena opinnäytetyönä. Opinnäytetyössä yhdistettiin teoria, tutkimus, toiminnallisuus ja raportointi. Toiminnallisen tuotoksen muodostaminen koostui prosessikuvauksen rakenteen suunnittelusta ja toteutuksesta. Opinnäytetyöraportti muotoutui teoriaosuudesta ja kehityshankkeen raportoinnista.

Toiminnallinen osuus muodostettiin teoreettista pohjaa apuna käyttäen. Prosessien työvaiheet käytiin läpi ulkoisen laskentatoimen työntekijöiden kanssa teemahaastatteluiden muodossa. Haastatteluiden avulla kerätty tieto oli merkittävässä osassa toiminnallisen tuotoksen muodostamisessa. Lisäksi opinnäytetyön tietoperustana käytettiin opinnäytetyön tekijän työsuhteen aikana toimeksiantajayrityksessä kertynyttä tietoutta, toimeksiantajayrityksen sisäisiä materiaaleja sekä opinnäytetyötä varten muodostettua teoriapohjaa. Kaikkia edellä mainittuja tietolähteitä apuna käyttäen opinnäytetyön tekijä muodosti suunnitelmien mukaisen prosessikuvauksen osavuositarkastuksen prosesseista, joka täyttää opinnäytetyölle asetetut tavoitteet.

Opinnäytetyön lopputuotos on prosessikuvaus, joka sisältää toimeksiantajayrityksen ulkoisen laskentatoimen osavuositarkastusprosessin laatimisen toiminnot sekä niiden aliproessit. Opinnäytetyön toiminnallinen tuotos vastaa toimeksiantoa ja sen avulla pystytään toteuttamaan toimeksiantolle asetetut tavoitteet. Muodostettu prosessikuvaus auttaa hahmottamaan toimeksiantajayrityksen osavuositarkastusprosessin kokonaisuutta, mikä helpottaa muutostilantei-

den hallintaa ja prosessin kehittämistä tehokkaammaksi. Prosessikuvauksessa on pystytty kuvaamaan ulkoisen laskentatoimen osavuositarkastusprosessin rakenne sekä siihen liittyvät toiminnot selkeästi ja informatiivisesti, kuitenkin kokonaisuuden pysyessä luettavana. Toiminnalliselle tuotokselle asetetut tavoitteet saadaan toteutettua prosessikuvausta hyödyntämällä toimeksiannon mukaisesti. Kokonaisuudessaan opinnäytetyön toiminnallisen osuuden voidaan todeta vastaavan sitä, mitä opinnäytetyön toimeksiannolla lähdettiin hakemaan.

Lähteet

Painetut

Chand, R. & Chircu A. 2012. Business Process Modeling. Business Enterprise, Process, and Technology Management: Models and Applications.

Haaramo, V. 2018. Pörssiyrityksen tilinpäätös. Helsinki: Alma Talent.

Hannus, J. 1993. Prosessijohtaminen: Ydinprosessien uudistaminen ja yrityksen suorituskyky. Espoo: HM & V Research.

Harmon, P. 2003. Business Process Change - A Manager's Guide to Improving, Redesigning, and Automating Processes. San Francisco: Morgan Kaufmann Publisher.

Hirsjärvi, S. 2000. Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsjärvi, S. & Sinivuori, E. 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Ikäheimo, S.; Lounasmeri, S. & Walden, R. 2005. Yrityksen laskentatoimi. Helsinki: WSOY.

Jyrkkiö, E. & Riistama, V. 2004. Laskentatoimi päätöksenteon apuna. Helsinki: Werner Söderström Oy.

Kinnunen, J; Leppiniemi, J.; Puttonen, V. & Virtanen, K. 2002. Tietoa yrityksen taloudesta. Helsinki: KY-Palvelu Oy.

Laamanen K, 2003. Johda liiketoimintaa prosessien verkkona - ideasta käytäntöön. Keuruu: Otava.

Laamanen, K. & Tinnilä, M. 2009. Terms and concepts in business process management - Prosessijohtamisen käsitteet. Espoo: Redfina Oy.

Lahti, S. & Salminen, T. 2014. Digitaalinen taloushallinto. Helsinki: Sanoma Pro.

Lecklin, O. 2006. Laatu yrityksen menestystekijänä. Helsinki: Talentum.

Leppiniemi, J. & Kykkänen, T. 2015. Kirjanpito, tilinpäätös ja tilinpäätöksen tulkinta. Helsinki: Alma Talent.

Mäenpää, K. 2015. Tulos syntyy teoista: Liiketalous tutuksi. Helsinki: Suomen Liikekirjat.

Ojasalo, K., Moilanen, T., & Ritalahti, J. 2009. Kehittämistyön menetelmät. Uudenaista oppimista liiketoimintaan. Helsinki: WSOYpro Oy.

Suojanen, U. 1992. Toimintatutkimus koulutuksen ja ammatillisen kehittymisen välineenä. Loimaan Kirjapaino Oy.

Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.

Virtanen, P. & Wennberg, M. 2005. Prosessijohtaminen julkishallinnossa. Helsinki: Edita Prima Oy.

Yin, R. K. 1994. Case Study Research. Design and Methods. Thousand Oaks: Sage.

Sähköiset

Arvopaperimarkkinalaki 14.12.2012/746. Finlex. Viitattu 3.6.2019.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2012/20120746?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=arvopaperimarkkinalaki#O3L7P10>

Finanssivalvonta. 2012. MOK - Kirjanpitoa, tilinpäätöstä ja toimintakertomusta koskevat määräykset ja ohjeet: Vakuutusyhtiöt, työeläkevakuutusyhtiöt, vakuutusyhdistykset, vakuutusomistusyhteisöt, kolmannen maan vakuutusyhtiöiden sivuliikkeet ja lailla perustetut eläkelaitokset. Viitattu 5.5.2019.

https://www.finanssivalvonta.fi/globalassets/fi/saantely/maarayskokoelma/2012/14_2012/14_2012.M6

Finanssivalvonta. 2019. Vahinko- ja henkivakuutus. Viitattu 3.6.2019.

<https://www.finanssivalvonta.fi/vakuutus/vahinko--ja-henkivakuutus/>

Finanssivalvonta. 2019. Raportointi. Viitattu 3.6.2019.

<https://www.finanssivalvonta.fi/vakuutus/vahinko--ja-henkivakuutus/raportointi/>

Helsingin seudun Kauppakamari. 2019. Pääkirjanpito ja osakirjanpidot. Viitattu 14.4.2019.

<https://kauppakamaritieto-fi.nelli.laurea.fi/fi/s/t/kirjanpito/b-juokseva-kirjanpito/b2-peruskirjanpito-ja-paakirjanpito/?coll=10>

Helsingin seudun Kauppakamari. 2015. Yleisohje kirjanpidon menetelmistä ja aineistoista 01.02.2011. Viitattu 14.4.2019.

<https://kauppakamaritieto-fi.nelli.laurea.fi/fi/s/t/kirjanpito/kirjanpitolautakunnan-yleisohjeet-ja-lausunnot/yleisohjeet/yleisohje-kirjanpidon-menetelmista-ja-aineistoista-01022011/>

Helsingin seudun Kauppakamari. 2019. Tositteet. Viitattu 14.4.2019.

<https://kauppakamaritieto-fi.nelli.laurea.fi/fi/s/t/kirjanpito/a-yleiset-periaatteet/a9-tositteet/?coll=10>

JUHTA- Julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunta. 2012. JHS 152 Prosessien kuvaaminen. Viitattu 14.2.2019. <http://docs.jhs-suositukset.fi/jhs-suositukset/JHS152/JHS152.pdf>

Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336. Finlex. Viitattu 14.4.2019.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1991/19910800>

Leppiniemi, J. 2002. Liikekirjanpito. Helsinki: WSOY. Viitattu 14.4.2019.

[https://fokus-almatalent-fi.nelli.laurea.fi/teos/BADBGXGTBF#kohta:LIIEKIRJANPITO\(\(20\)\)](https://fokus-almatalent-fi.nelli.laurea.fi/teos/BADBGXGTBF#kohta:LIIEKIRJANPITO((20)))

LähiTapiola Palvelut Oy. 2019. LähiTapiola Oy. Viitattu 2.5.2019.

<https://www.lahitapiola.fi/tietoa-lahitapiolasta/yhtiot/lahitapiola-palvelut-oy/lahitapiola-palvelut-oy>

Kirjanpitolautakunta. 2011. Kirjanpitolautakunnan yleisohje kirjanpidon menetelmistä ja aineistoista. Viitattu 14.4.2019.

<http://ktm.elinar.fi/ktm/fin/kirjanpi.nsf/SearchQuery?openForm>

Kirjanpitolautakunta. 2002. Yleisohje Valtiovarainministeriön asetuksissa tarkoitetun tilinpäätöksen, tilinpäätös-tiedotteen ja osavuositarkastuksen laatimisesta. Viitattu 3.6.2019.

<http://ktm.elinar.fi/ktm/fin/kirjanpi.nsf/all/8F6EA5918EE9620CC2256C6E00390634?openDocument>

Poikkimäki, J. & Koivisto, T. 2006. Uusien liiketoimintamahdollisuuksien strateginen innovointi. VTT tiedotteita 2355. Espoo: VTT. Viitattu 14.2.2019.

<http://www.vtt.fi/inf/pdf/tiedotteet/2006/T2355.pdf>

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus vakuutusyrityksen tilinpäätöksestä ja konsernitilinpäätöksestä 24.9.2008/614. Finlex. Viitattu 8.6.2019.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2008/20080614#Lidp446823936>

Tietoa yhtiöryhmästä. 2019. LähiTapiola Oy. Viitattu 14.4.2019

<https://www.lahitapiola.fi/tietoa-lahitapiolasta/lahitapiola-ryhma/yhtioryhmatietoa/ryhman-rakenne-ja-johto>

Vakuutusyhtiölaki 18.7.2008/521. Finlex. Viitattu 8.6.2019.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2008/20080521?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=Sosiaali-%20ja%20terveysministeri%C3%B6n%20asetus%20vakuutusyrity%2A>

Julkaisemattomat

LähiTapiola Palvelut Oy. 2019. Ulkoinen laskenta. Sisäinen materiaali.

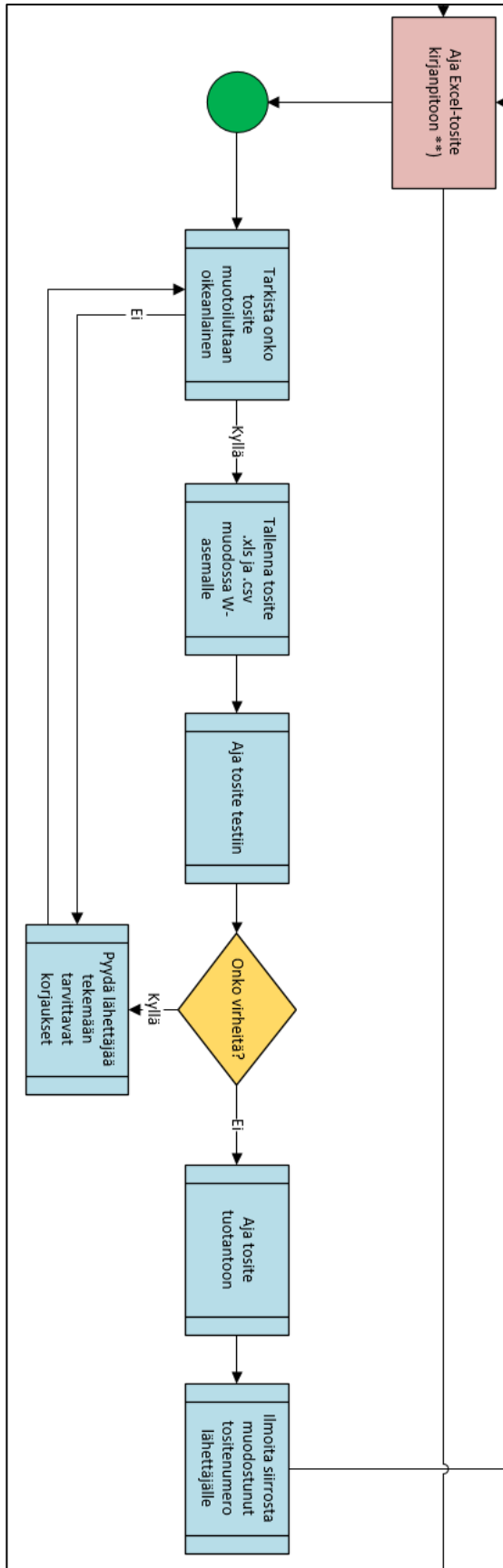
Kuviot

Kuvio 1: Esimerkkejä organisaation prosesseista (Laamanen & Tinnilä 2009, 123)	9
Kuvio 2: Prosessien kuvauksien laatiminen (JUHTA 2012)	11
Kuvio 3: Prosessien kuvaustasot (JUHTA 2012)	12
Kuvio 4: Prosessikartan periaate (Hannus 1993, 44.)	13
Kuvio 5: Prosessinkulkukaavio (Laamanen 2003, 79.)	14
Kuvio 6: Vuokaavio (Lecklin 2006, 180)	15
Kuvio 7: Excel-tositteen ajo (Liite 1)	19
Kuvio 8: Liittymäaineiston siirto kirjanpitoon (Liite 2)	20
Kuvio 9: Pääkirjanpidon muodostuminen (Lahti & Salminen 2014, 152)	21
Kuvio 10: Liittymäaineiston siirto SAP FICO (Liite 2)	30
Kuvio 11: Vyörytysajot (Liite 4)	30
Kuvio 12: FIVA-raporttien muodostaminen ja lähettäminen	31

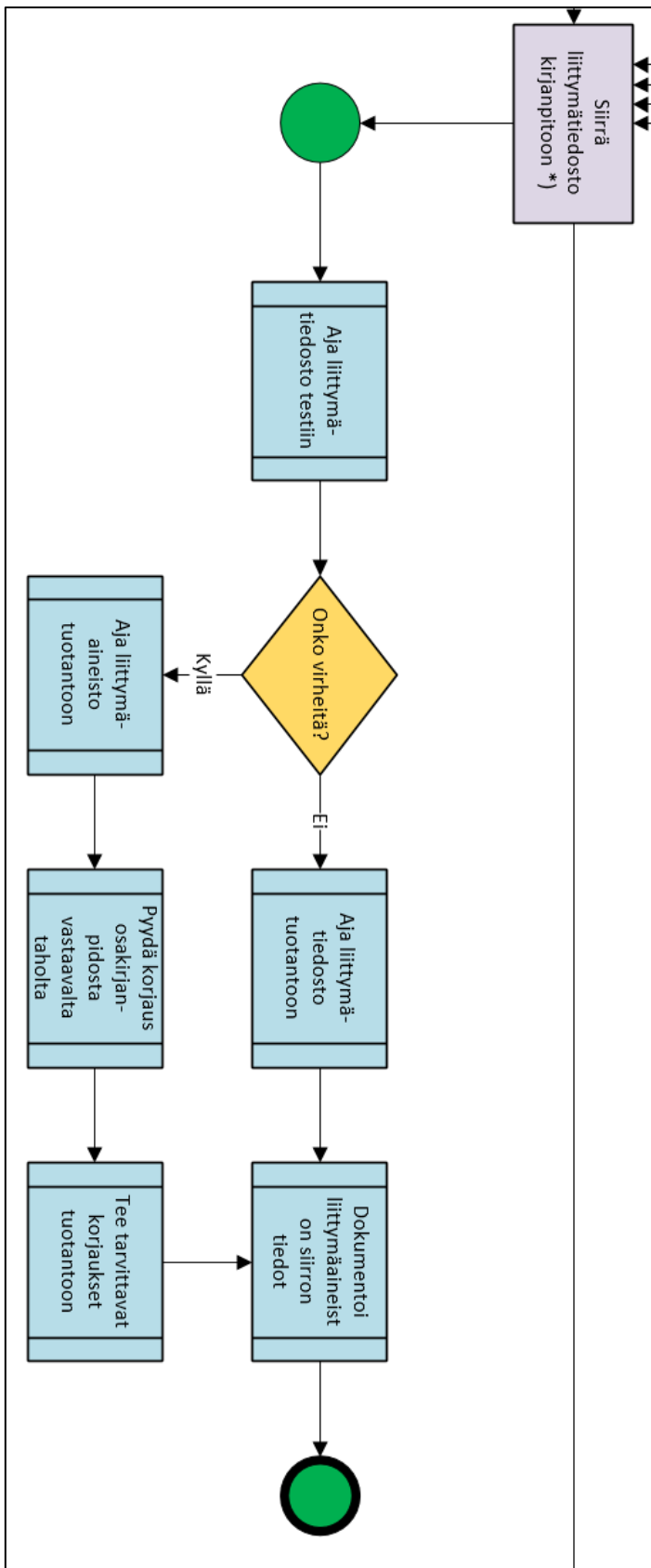
Liitteet

Liite 1: Excel-tositteen ajo SAP FICO.....	42
Liite 2: Liittymäaineiston siirto SAP FICO	43
Liite 3: Teemahaastattelurunko opinnäytetyön toiminnallisen osuuden onnistumisen arviontiin	44
Liite 4: Ulkoisen laskentatoimen osavuositarkastusprosessi.....	45

Liite 1: Excel-tositteen ajo SAP FICO

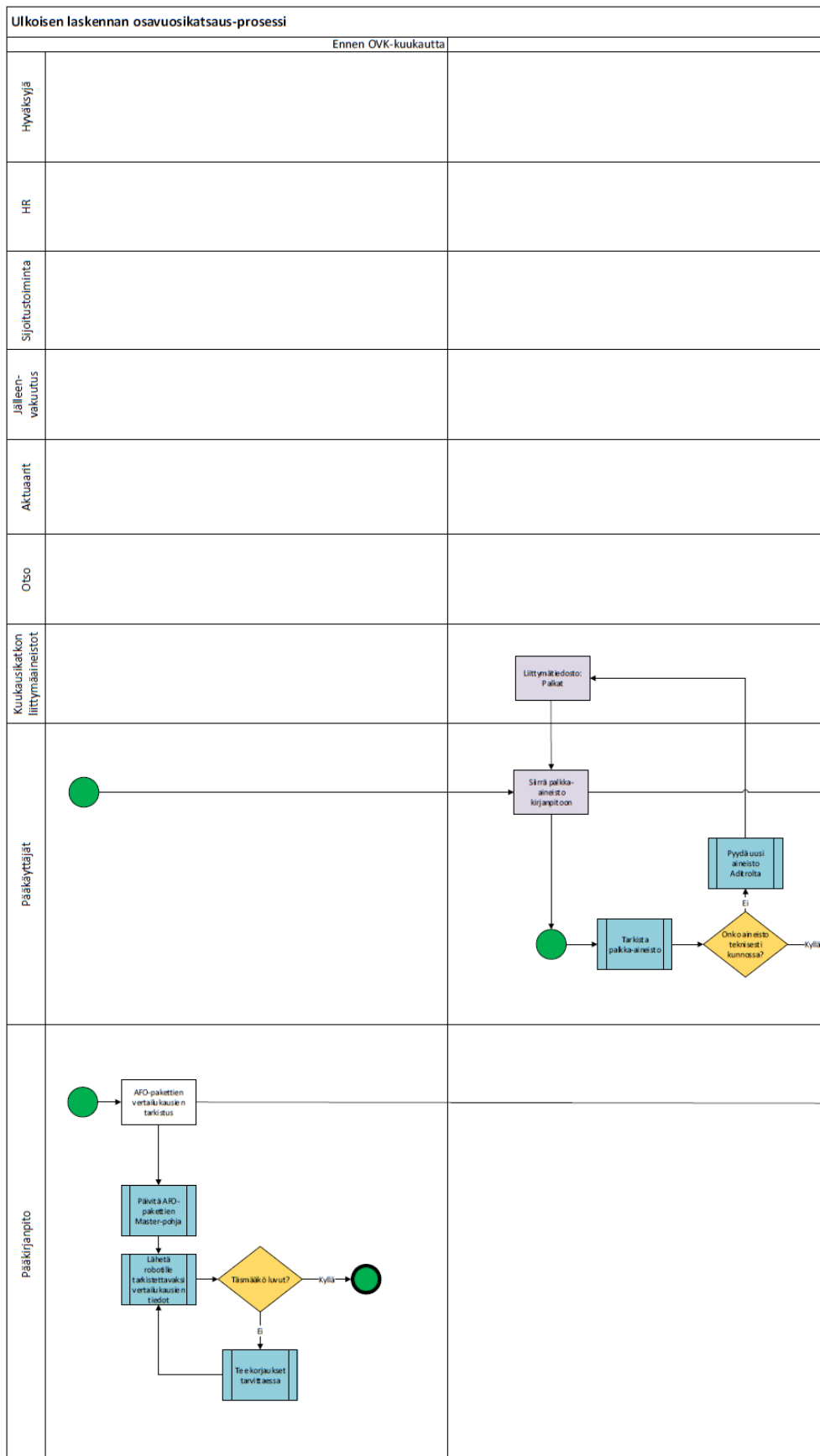
Liite 2: Liittymäaineiston siirto SAP FICO

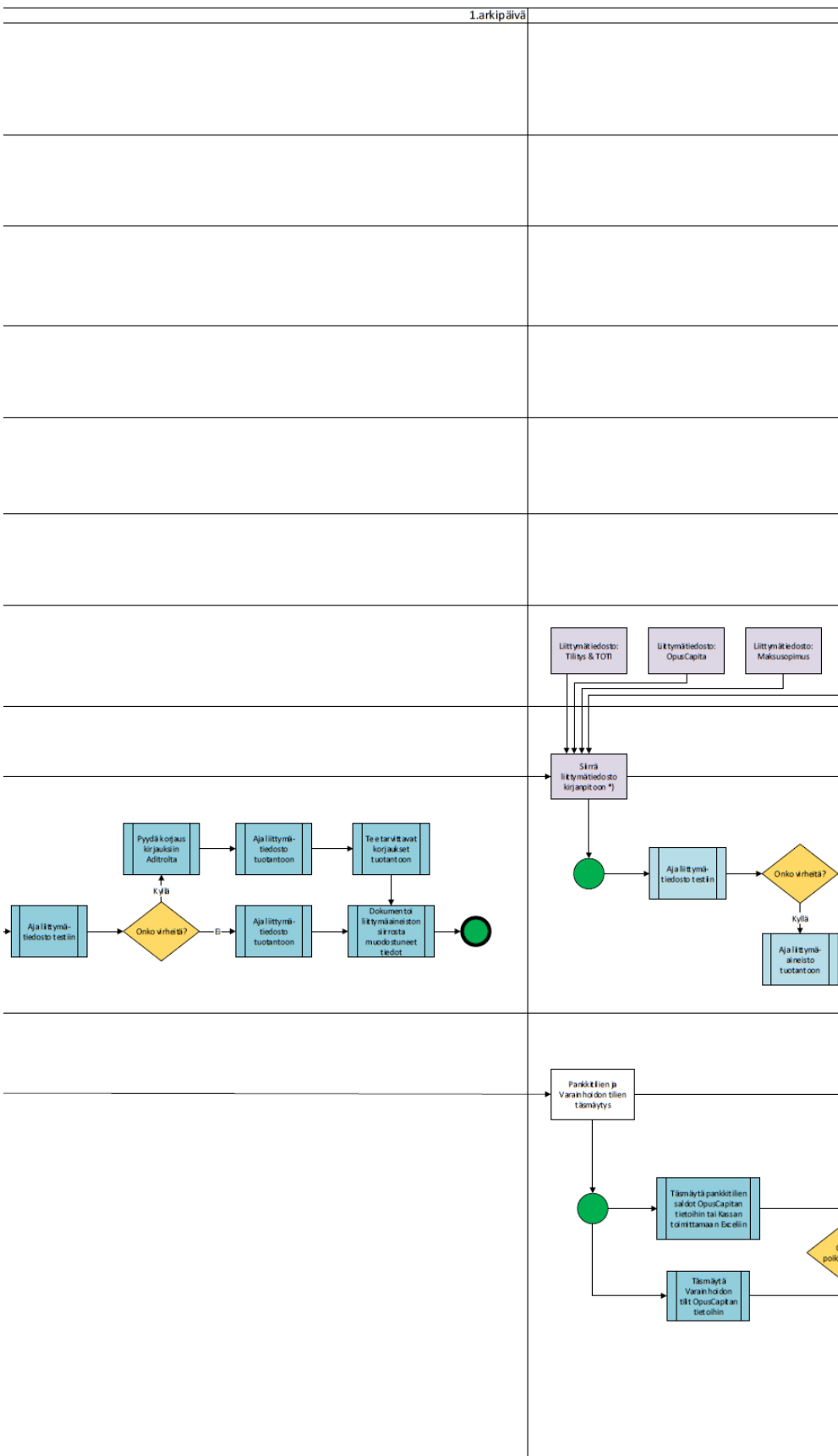

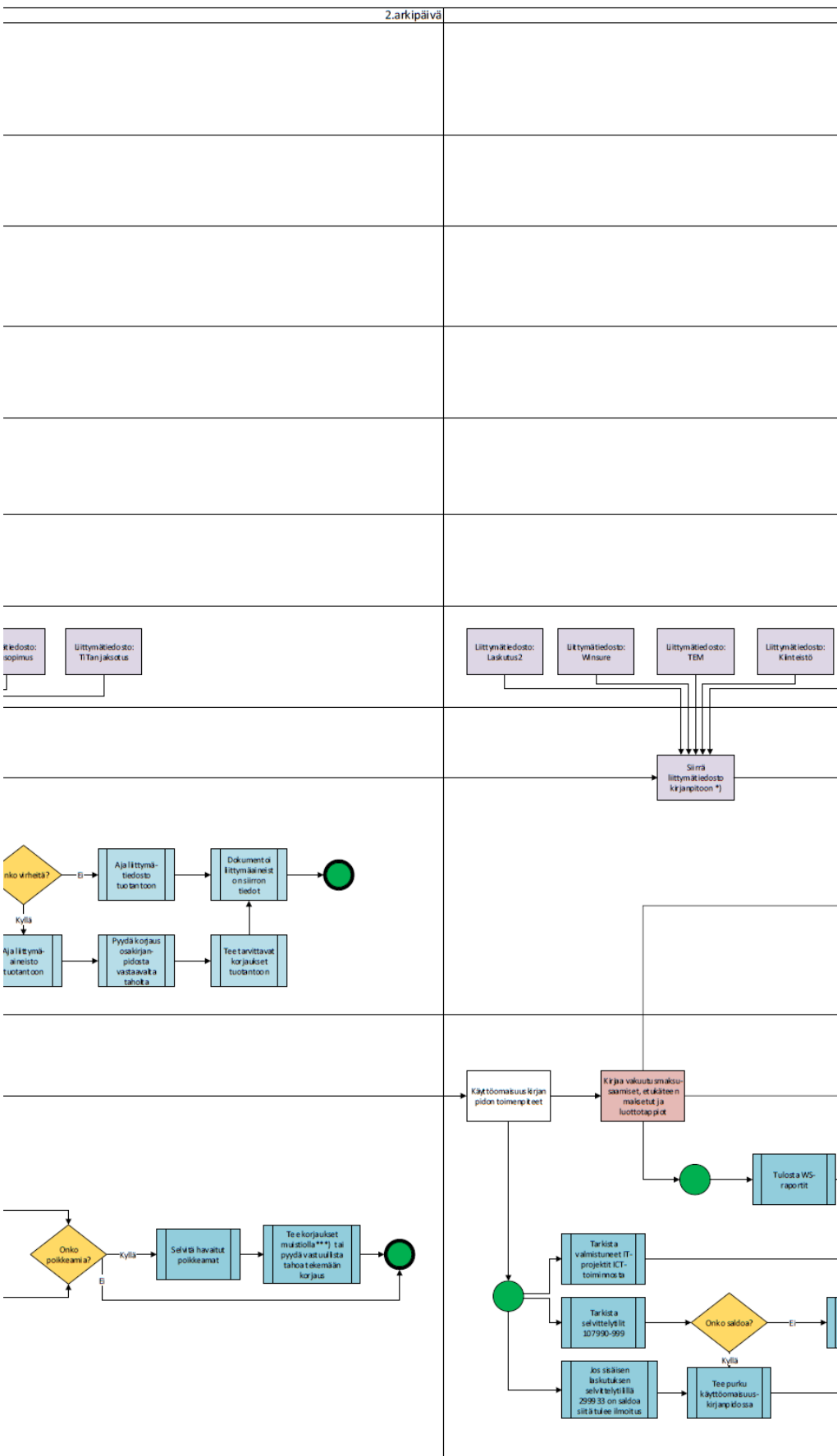
Liite 3: Teemahaastattelurunko opinnäytetyön toiminnallisen osuuden onnistumisen arviontiin

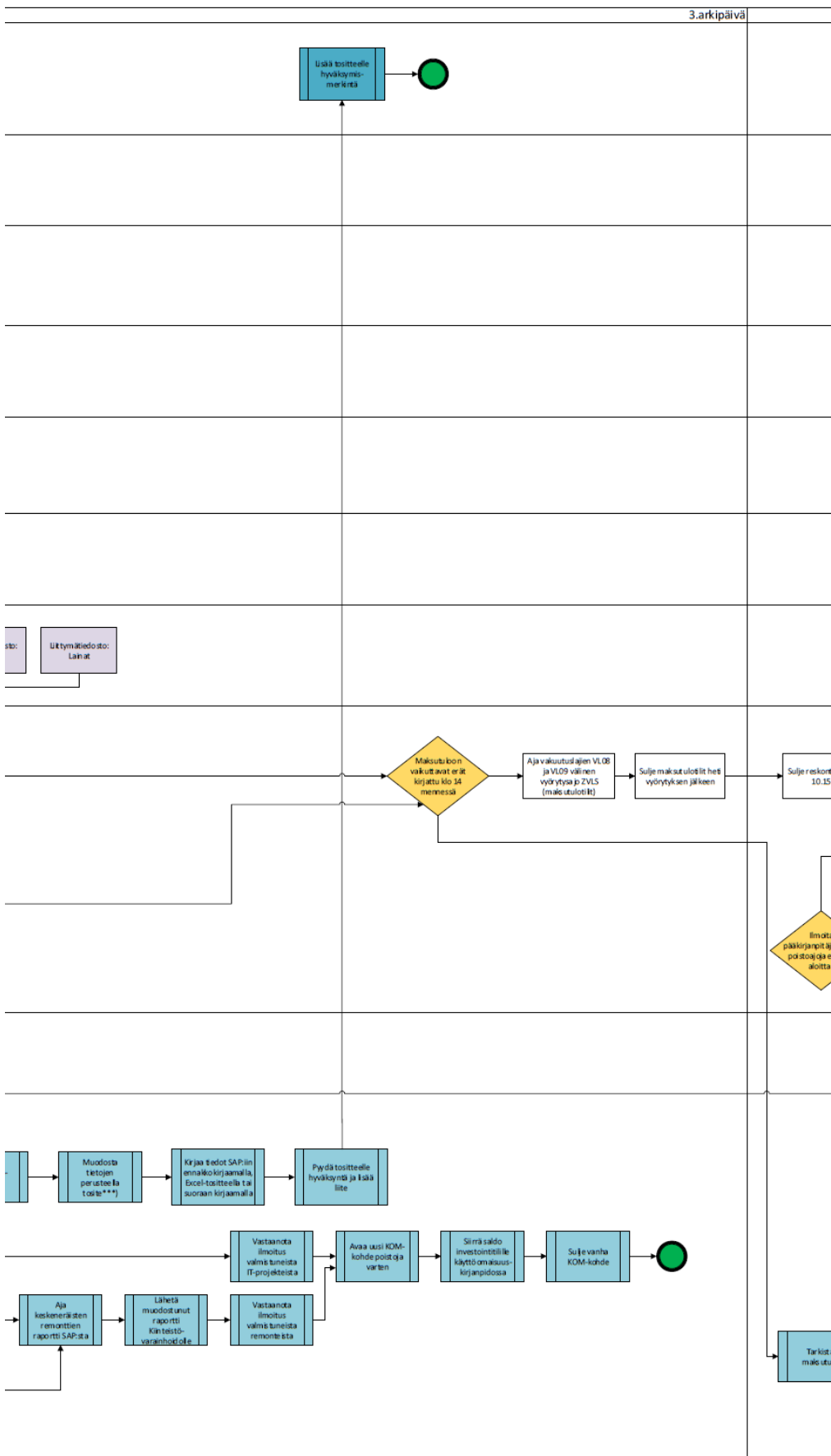
1. Vastaako opinnäytetyön tekijän tuottama toiminnallinen osuus sitä, mitä toimeksiantamalla haettiin?
2. Onko opinnäytetyön tekijä osoittanut ammatillista osaamistaan opinnäytetyöprosessin aikana?
3. Miten opinnäytetyöprosessi eteni? Oliko opinnäytetyön tekijä aktiivinen ja innovatiivinen opinnäytetyöprosessissaan ja toiminnallisen osuuden muodostuksessa?
4. Onko opinnäytetyön toiminnallisesta tuotoksesta hyötyä toimeksiantajalle?
5. Tämän opinnäytetyön perusteella, antaisitko vastaavia tehtäviä opinnäytetyön tekijälle vastaisuudessakin?

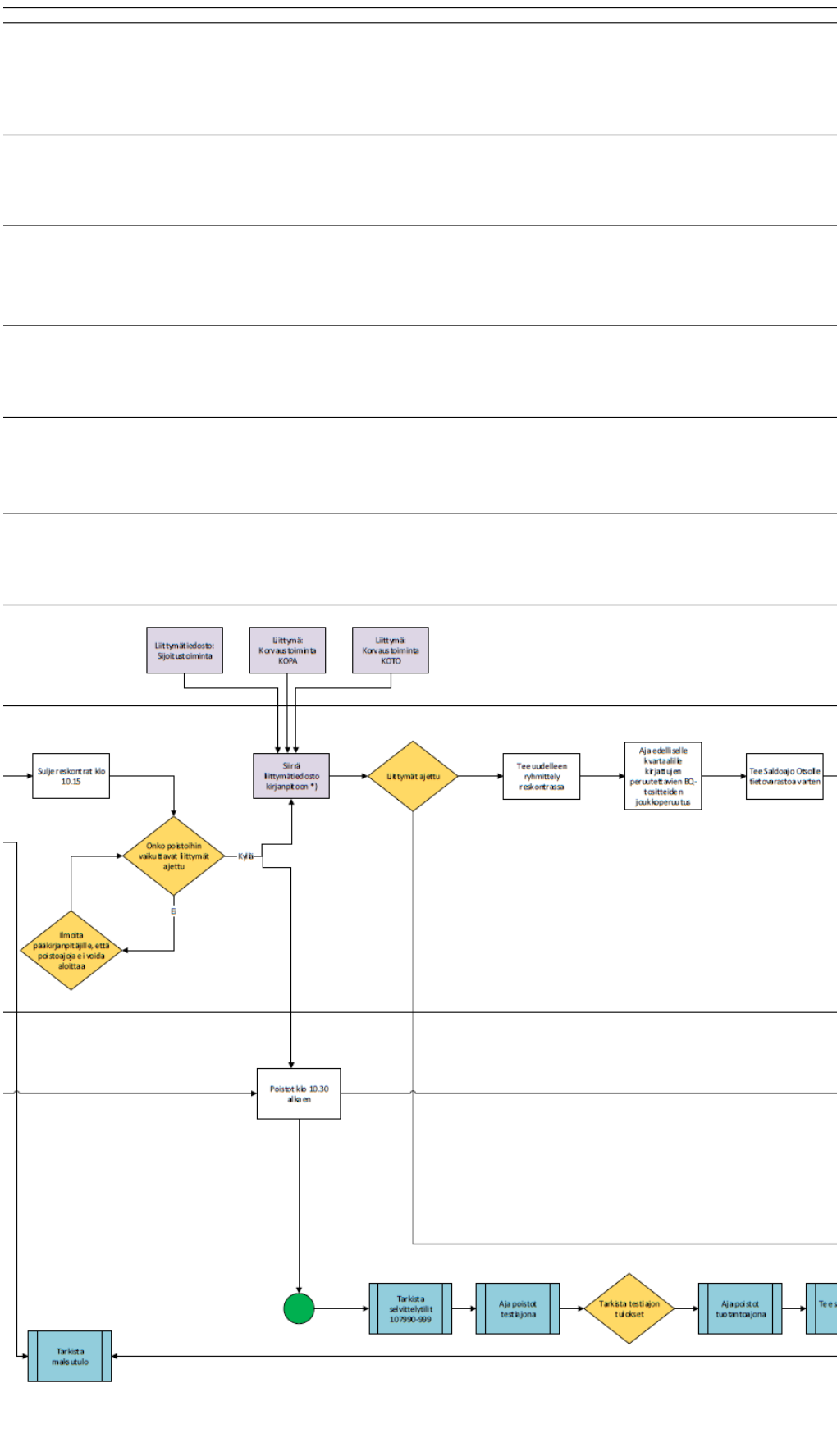
Liite 4: Ulkoisen laskentatoimen osavuositarkastusprosessi

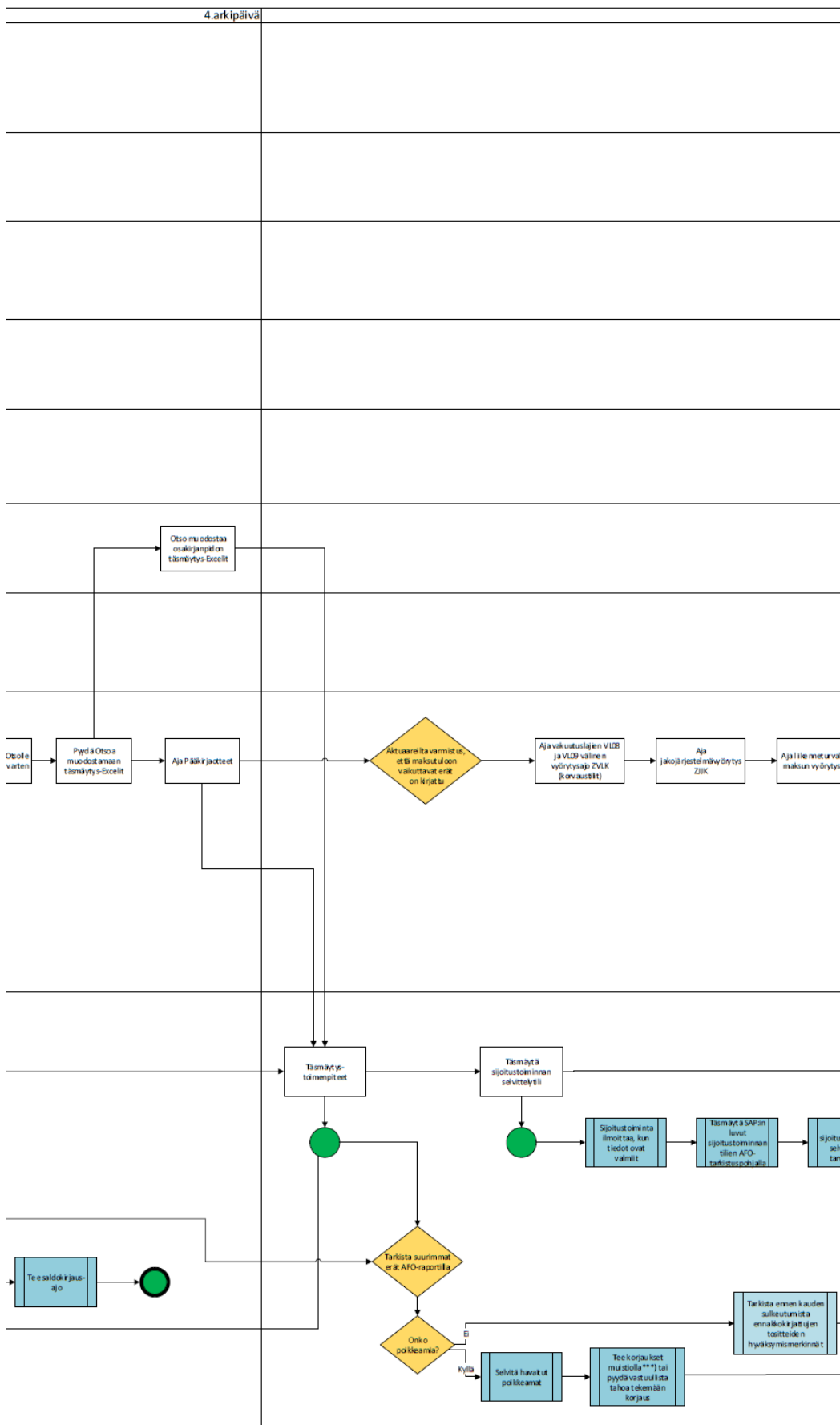

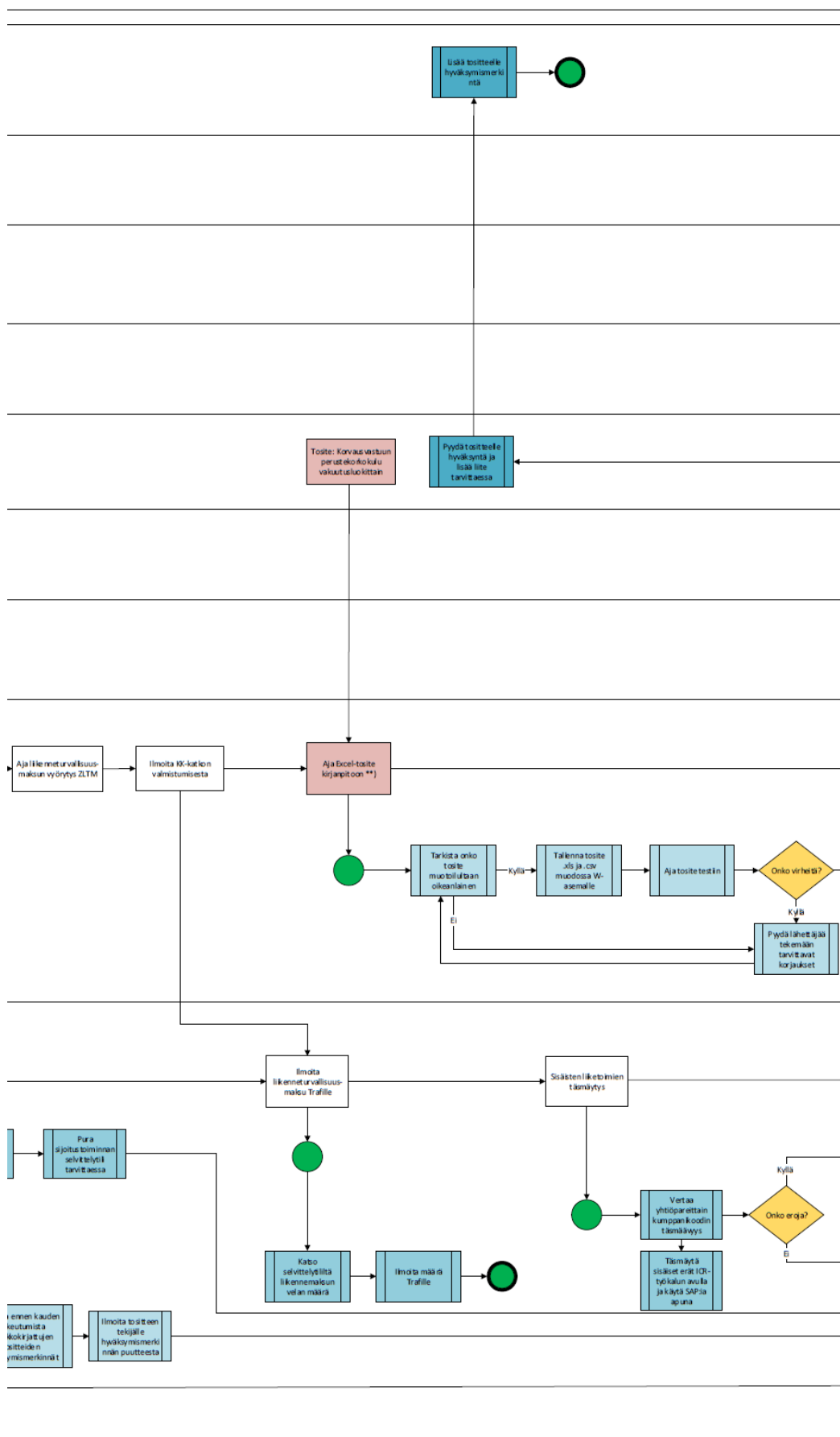

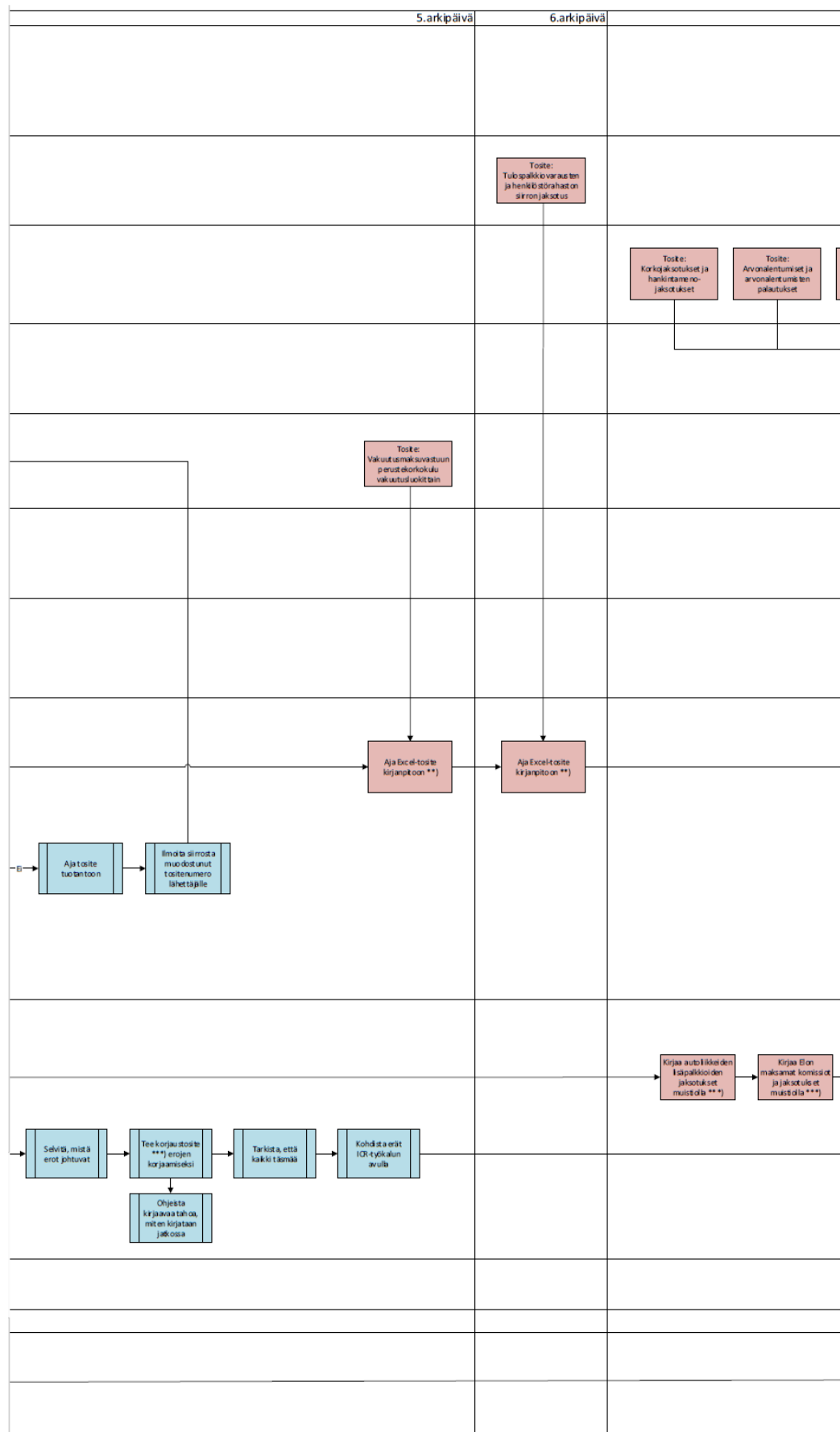

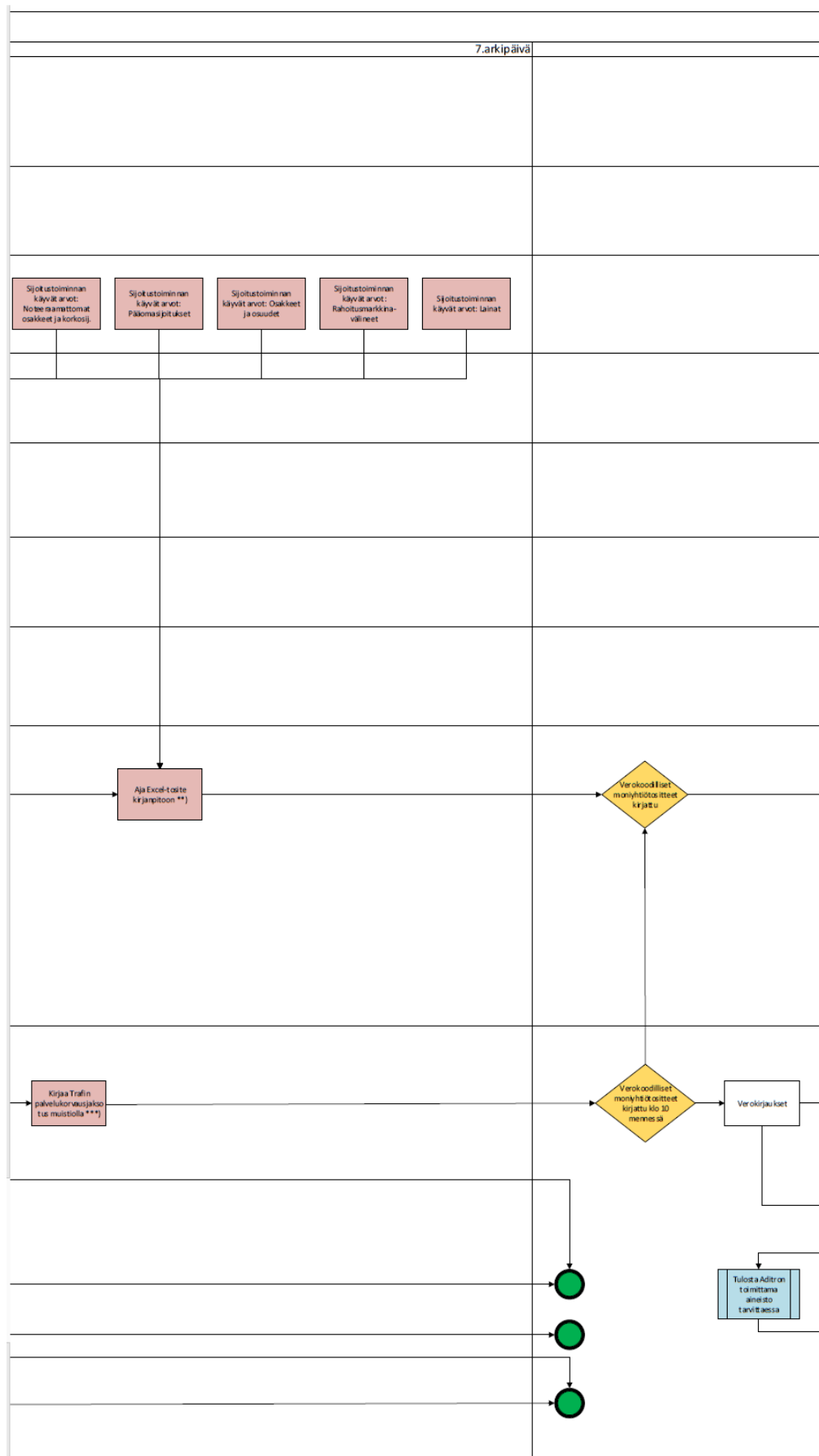

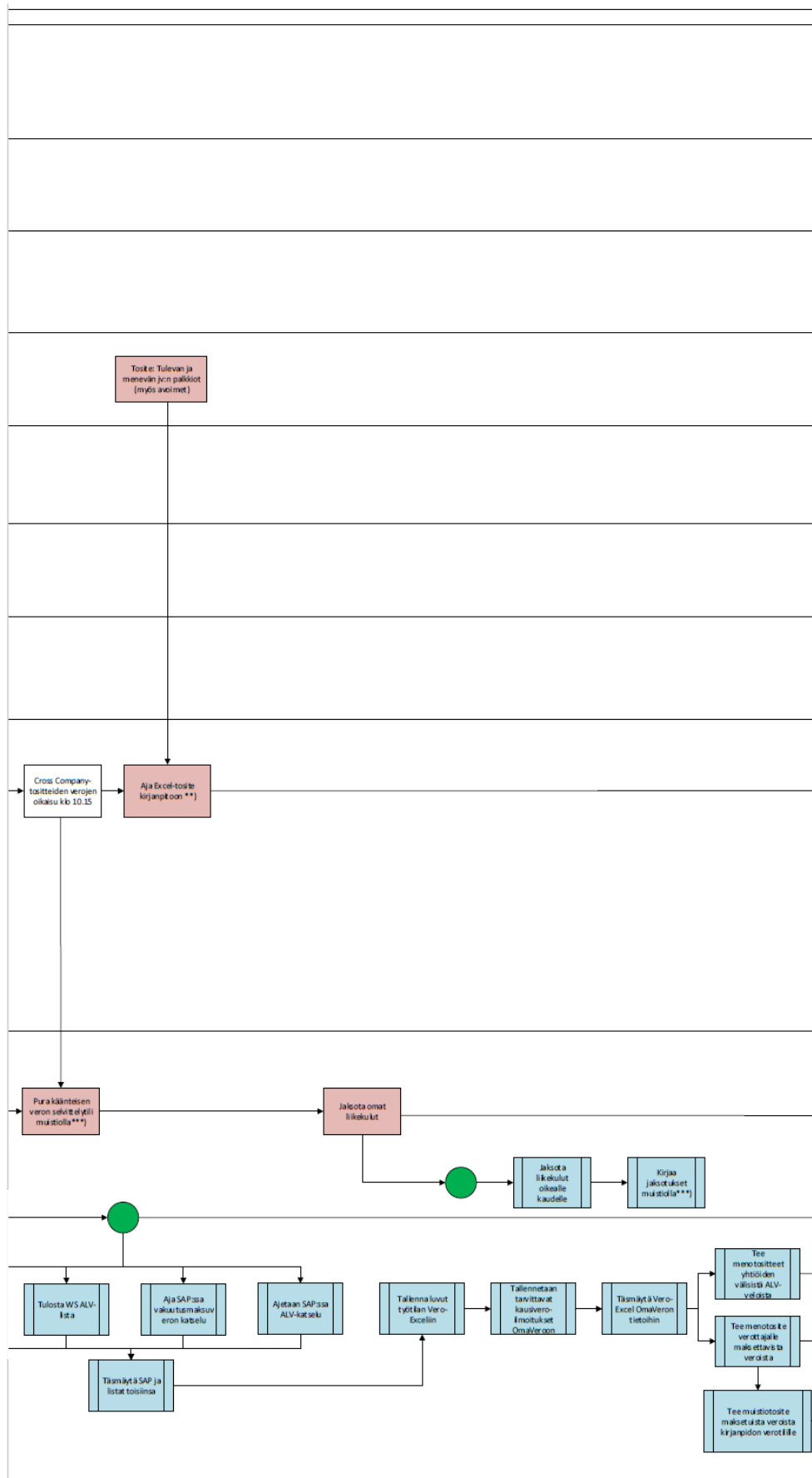

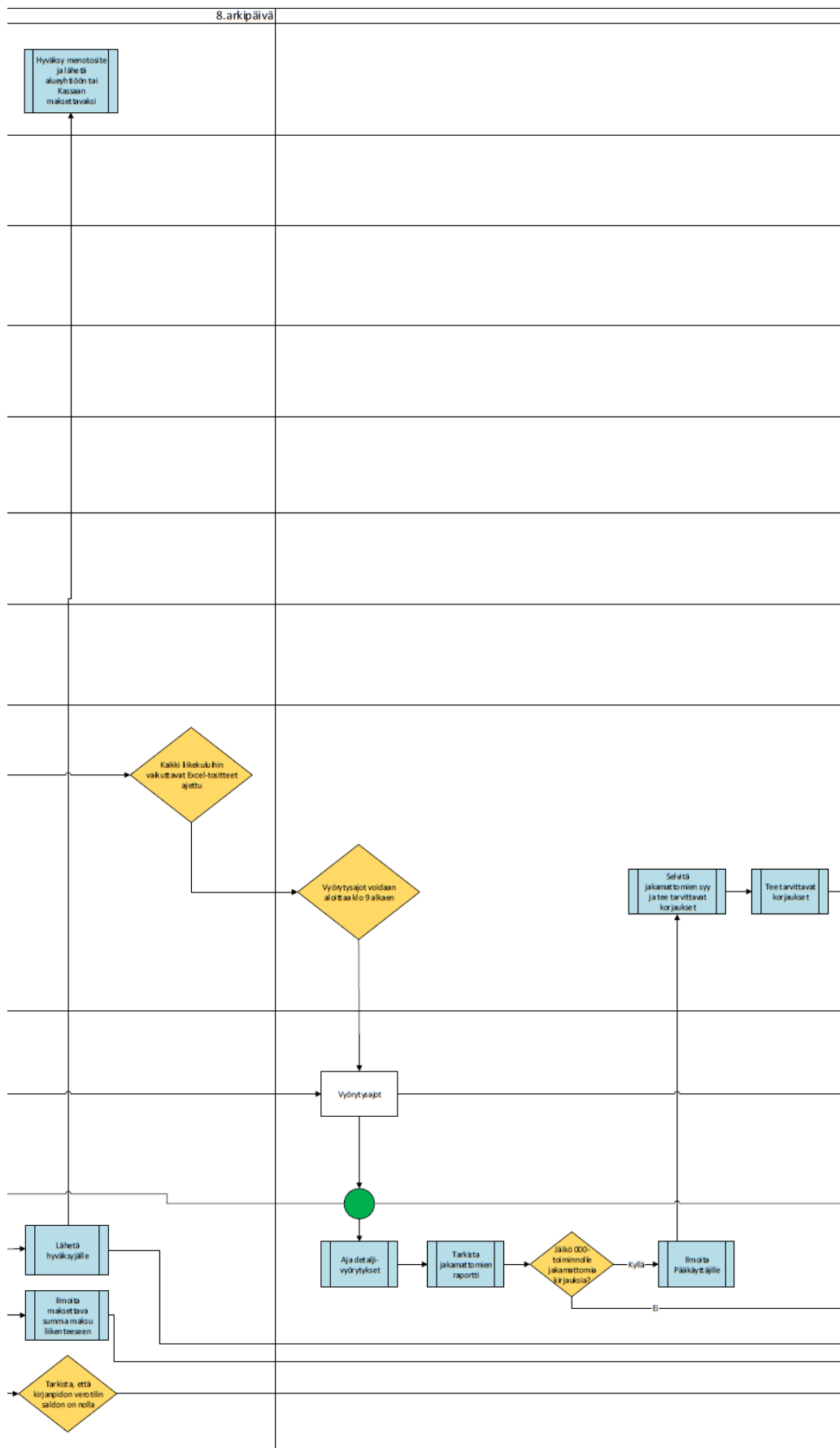

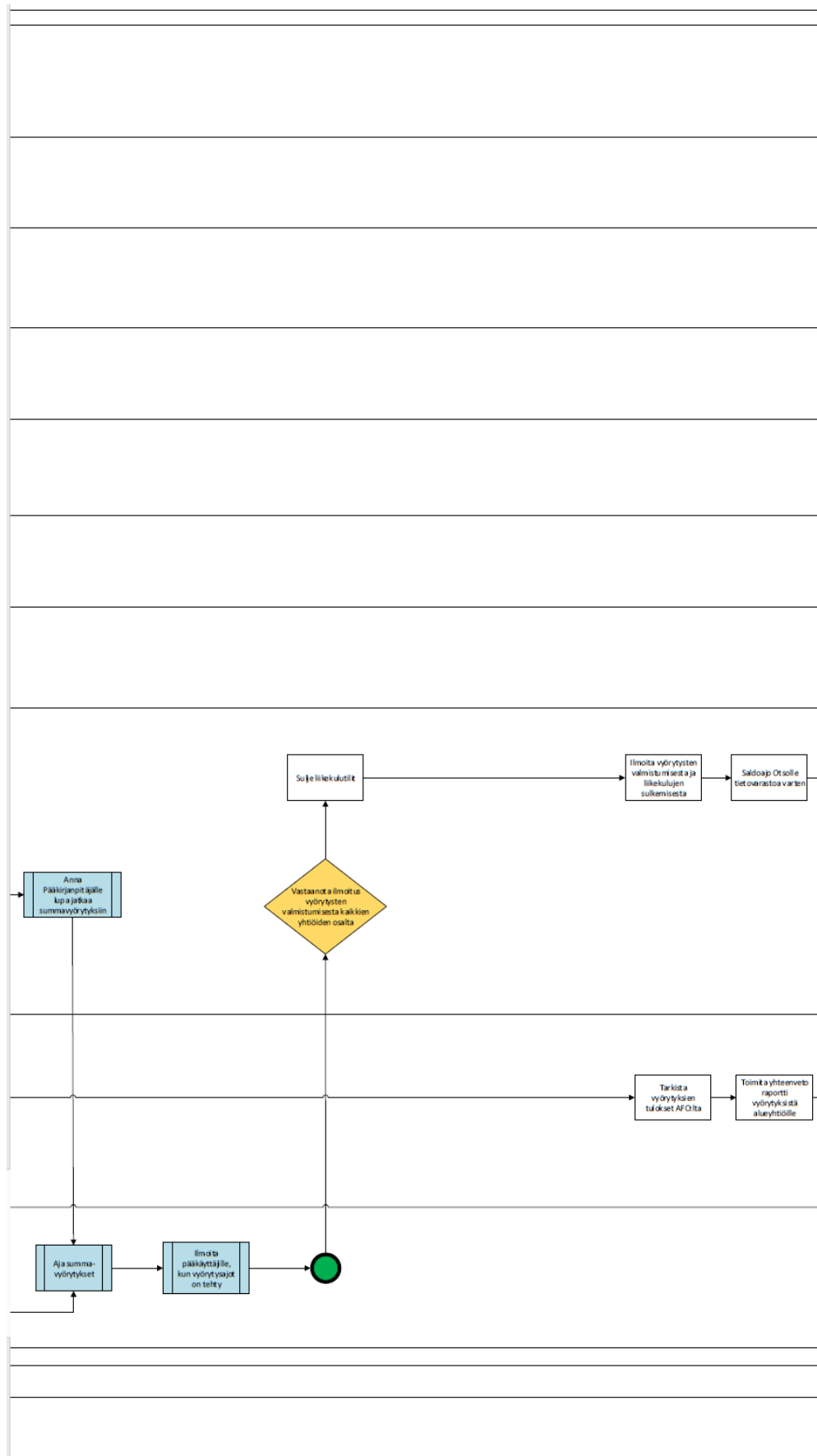

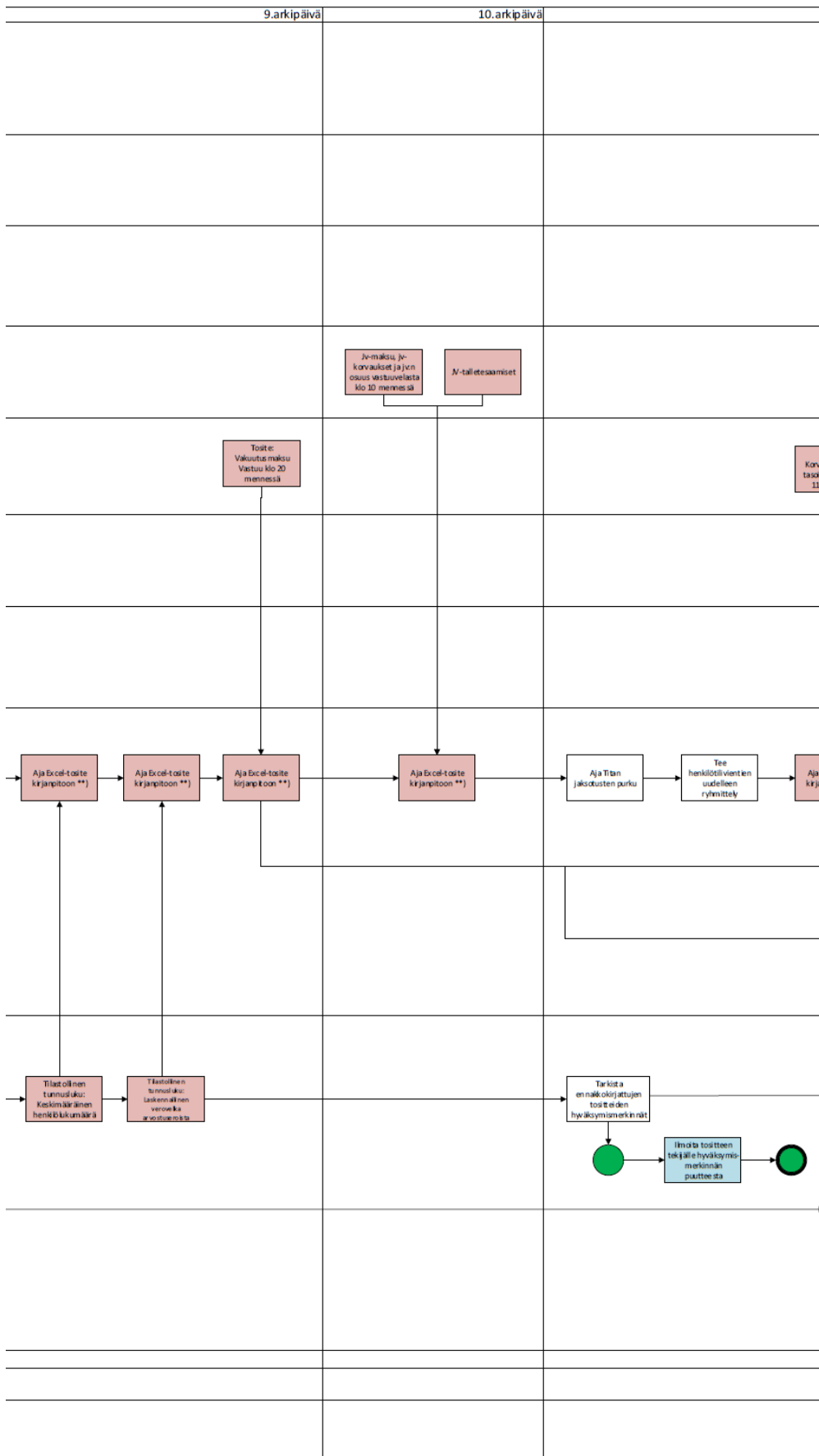

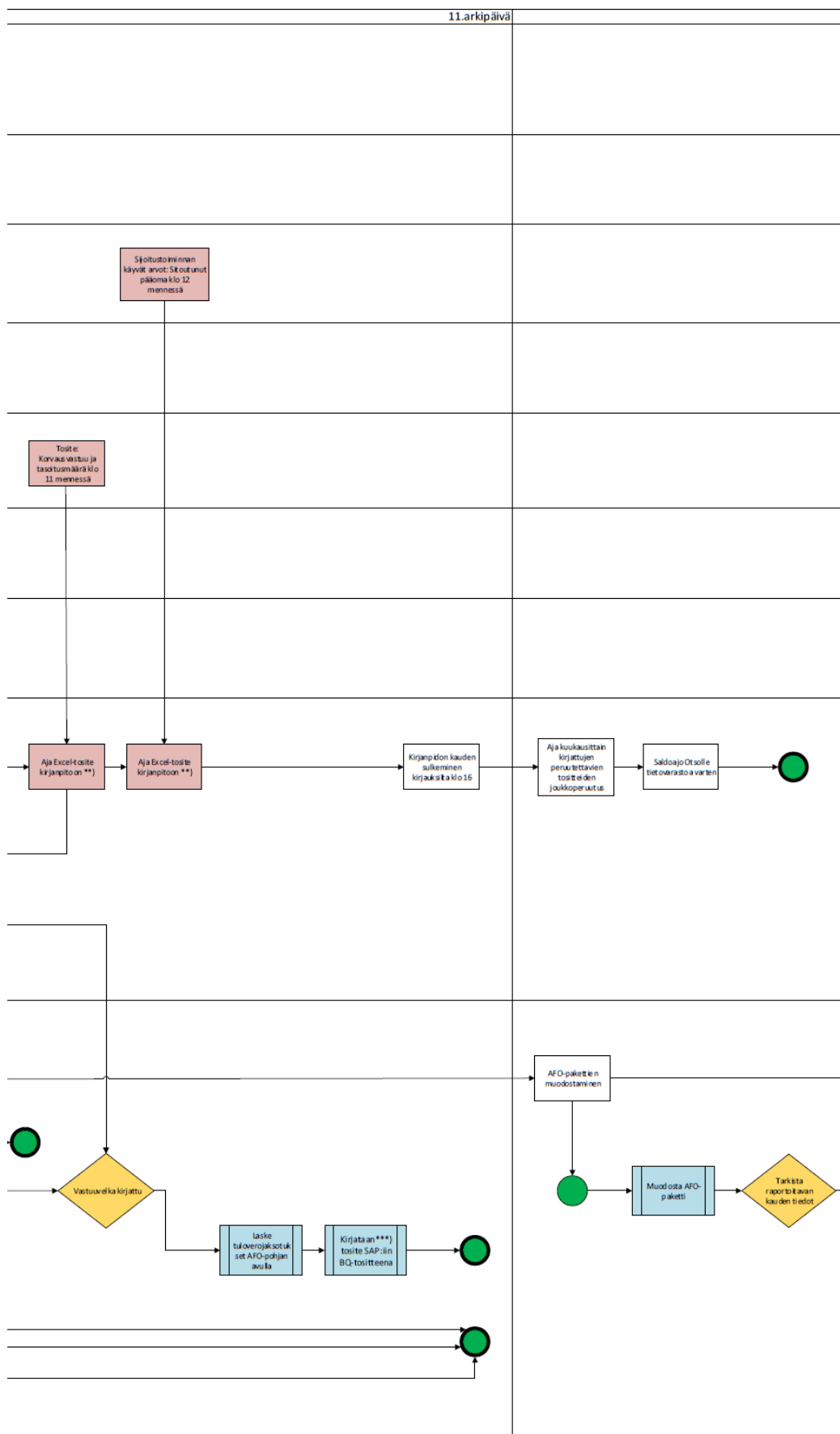

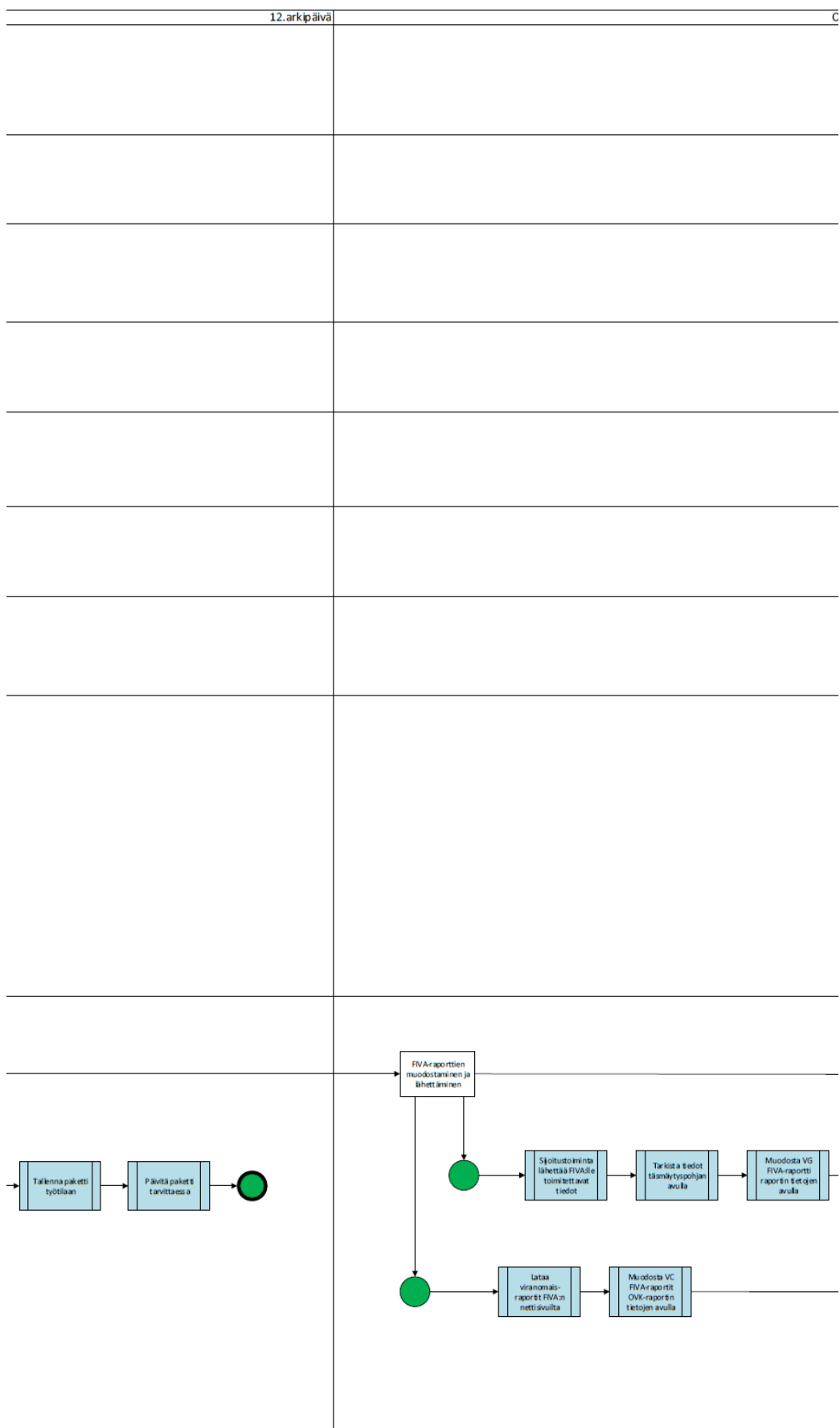

Osavuositarkastuksen laatimiskauden viimeinen päivä	Osavuositarkastuksen laatimiskautta seuraavan kuukauden 15.päivä
